

OULAISTEN PITÄJÄN KASVISTO

KIRJOITTANUT

A. A. PARVELA

(Jätetty 5. II. 1921.)

HELSINKI 1921

OUTAISTEN PITÄJÄN KASVISTO

TOIMIKUNTA

A. A. PÄRKKÄ

WILHELMUS

HELSINKI 1921,
J. SIMELIUS'EN PERILLISTEN KIRJAPAINO O.Y.

Yksitoikkoisen ja verrattain köyhän kasvistonsa takia on Pohjanmaan tasanko, etenkin Keski-Pohjanmaa, pysynyt aina näihin aikoihin asti kasvistollisesti suhteellisen vähän tutkittuna. Jouduttuani viettämään osia kesistäni vv. 1914—1920 Oulaisten pitäjässä, aloin sentähden tehdä hajallisia havaintoja ja huomioita pitäjän kasvistosta, joka ensiksi veti huomiotani puoleensa yksitoikkoisuudellaan. Vasta kesällä 1918 ja sitä seuraavina ryhdyin tri K. Linkolan kehoituksesta seikkaperäisemmin tutkimaan Oulaisten pitäjän putkilokasvistoa, retkeillen pitäjän eri osissa — pitäjän S-puoli, erittäinkin sen SE-osa, on tullut tutkituksi paljon tarkemmin kuin N- ja W-osat, joissa olen liikkunut hyvin vähän — ja useammankin kerran eri aikoina kesästä niillä seu-
duilla, jotka paikallisiin oloihin nähden rikkaan ja rehevän kasvillisuutensa tähden näyttivät erikoisen mielenkiintoisilta. Retkeilyjäni jatkoin vielä kahtena seuraavanakin kesänä. Näiden retkien havaintojen tuloksena on seuraava selonteko Oulaisten kasvistosta ja osittain kasvillisuudestakin. Toivon sen monista puutteellisuuksistaan huolimatta antavan yleispiirteissään oikean kuvan Oulaisten kasvimaailmasta.

Kasviluettelossa mainitsemani löydöt ovat enimmäkseen omiani. Useita luotettavia tietoja olen sen lisäksi saanut, varsinkin satunnaiskasveista, eräiltä koululaisilta. Niinikään olen maist. Åke Laurin'ilta ja yliopp. K. Martikaiselta saanut muutamia arvokkaita tietoja, joista tässä lausun kiitokseni. Samoin olen suuresti kiitollinen tri A. L. Backman'ille, joka on minua tässä työssäni ystävällisesti arvokkailla neuvoillaan opastanut ja antanut Oulaisissa tekemänsä kasvilo-
lydöt käytettäväkseni, sekä tri Harald Lindbergille, joka on

hyväätahtoisesti määrännyt useita kasveja. Erikoisesti lausun tässä kiitollisuuteni tri K. Linkolalle, joka on varmentanut ja määrännyt useita epävarmoja muotoja ja muutenkin neuvoillaan edistänyt kirjoitukseni syntyä ja monin tavoin minua avustanut.

Kirjallisuutta:

Backman, A. L., Torvmarksundersökningar i mellersta Österbotten. — Acta Forest. Fenn. 12, 1, 1919 (1919 a).

— Om *Alnus glutinosa* i Österbotten. — Meddel. Soc. F. Fl. Fenn. H. 45. 1919 (1919 b).

— Ödemärksfloran i mellersta Österbotten. — Ibid. H. 44. 1918.

— Floran i Lappajärvi jämte omnejd. — Acta Soc. F. Fl. Fenn., 32. 1909.

Hellström, Fr., Förteckning öfver de i Gamla Karleby provincial-läkaredistrikt funna Fröväxter och Ormbunkar. — Meddel. Soc. F. Fl. Fenn. H. 5. 1880.

Huumonen, M. E., Kasvisto- ja kasvillisuusmuistiinpanoja luonnontieteellisistä maakunnista Lkem, Ob ja Om. — Ibid. 39. 1912—1913.

Laurén, K., Växtförhållandena i gränstrakterna mellan mellersta och södra Österbotten. — Acta Soc. F. Fl. Fenn. 30. 1896.

Parvela, A. A., Muutamia tietoja Oulaisten pitäjän putkilokasvistosta. — Meddel. Soc. F. Fl. Fenn. H. 45. (1918—1919).

— Muutamia huomattavampia kasvilöytöjä Keski-Pohjanmaalta. — Luonnon Ystävä 1919, n:o 5.

— Kansanomaisia kasviennimiä Oulaisista. — Ibid. 1916, n:o 4.

— Hieman tilastoa koristuskasvien viljelyksestä Oulaisten pitäjässä. — Ibid. 1921, n:o 1.

Tennander, Helmi, Redogörelse öfver resor företagna i mellersta Österbotten under sommaren 1892. (Käsikirj. Fauna et Flora-seuran arkistossa.)

I. Lyhyt esitys yleisistä luonnonsuhteista.

Oulaisten pitäjä, jonka pinta-ala on 579,3 km², on Keski-Pohjanmaan (Om) pohjoisosassa Pyhäjoen ja Pohjanmaan radan leikkauskohdassa. Se sijaitsee n. 64° 6'—64° 22' pohj.

lev. sekä n. $0^{\circ} 24'$ läntistä ja $0^{\circ} 17'$ itäistä pituutta Helsingistä laskettuna. Suurin pituus lännestä itään on n. 35 km. ja suurin leveys pohjoisesta etelään n. 30 km. Pitäjän etäisyys merenrannasta on 30—60 km. Rajapitäjiä ovat Pyhäjoki, Vihanti, Haapavesi, Ylivieska ja Merijärvi. Luonnollisia rajoja tuskin on. Pyhäjoki jakaa pitäjän kahteen melkein yhtä suureen osaan, ollen pitäjän sekä pohjoinen että eteläinen laita melkein yhtä kaukana joesta.

Suomen kartaston (1910) mukaan sijaitsee Oulaisten pitäjä + 1 ja + 2 vuosi-isotermien välisessä vyöhykkeessä. Eri kuukausien keskilämpötilat saman kartaston mukaan (vuosilta 1886—1905) ovat seuraavat:

jouluk. — 7° C.	huhtik. — $0,5^{\circ}$ C.	elok. + 14° C.
tammik. — 9° C.	toukok. + 6° C.	syysk. + 8° C.
helmik. — $10,5^{\circ}$ C.	kesäk. + 12° C.	lokak. + 2° C.
maalisk. — $6,5^{\circ}$ C.	heinäk. + 15° C.	marrask. — 3° C.

Pyhäjoki on vuosittain jäässä n. 6 kk. Se jäätyy tavallisesti lokak. lopulla ja vapautuu jääpeitteestään huhtik. jälkipuoliskolla, 22—26 p:nä. (Rovasti P. Martikaisen ha-
vaint. muk.)

Yleensä on kysymyksessä oleva alue, kuten muukin Keski-Pohjanmaa, *pinnanmuodostukseltaan* hyvin yksitoikkoista. Niin etenkin korkeussuhteisiin nähden. Maanpinta on hyvin tasaista; pienempiä kallioita tosin on, mutta ovat ne matalia, ainoastaan muutamia (harvoin 5—10) metriä korkeita. Korkeammat kalliot ovat harvinaisia. Runsaammin tavataan kallioita pitäjän N-osassa. Maan suuri tasaisuus ei johdu yksistään siitä, että irtonaiset maalajit täyttäisivät kaikki maankuoressa olevat epätasaisuudet, vaan pääsyyinä on itse vuoriperän tasaisuus. Korkeussuhteiden vaihtelua osoittavat seuraavat luvut: NE:ssä Haapaveden, Oulaisten ja Vihannin rajamailla ovat pitäjän korkeimmat seudut, n. 130 m. m. p. y.; pitäjän SE-osassa ovat korkeimmat kohdat n. 93 m. m. p. y., SW:ssä n. 64 m., N:ssä Kainiskankaan puolella Pyhäjoen rajalla n. 103 m.; Oulaisten aseman kohdalla on Pyhäjoen pinta 67 m. m. p. y. (Backman

1919 a). Merijärven pitäjän rajalla on Pyhäjoen laakso korkeintaan 50 m. m. p. y. (Suomen Kartasto 1910.) Kuten jokien juoksusta nähdään, alenee maa W kohti sekä N:sta ja S:stä Pyhäjoen laaksoon.

Vuoriperä on suurimmaksi osaksi eri-ikäisiä graniitteja, gneissia ja kiilleliuskeita. N-osassa on useissa kallioissa suurirakeista porfyyrigraniittia, S:ssä on vuoriperä vaihtelevampaa: liuskeita, kokoomuksensa puolesta erilaisia magmavuorilajeja ja konglomeraattia. (Eero Mäkinen: Översikt av de prekambriška bildningarna i mellersta Österbotten. Helsingfors 1916.) Kalkkivuorilajia ei pitäjässä ole.

Irtonaisista maalajeista tavataan Oulaisissa etupäässä murtosoraa (moreenia), savea ja turvetta, vähemmässä määrässä hietaa, liejua ja multaa. Murtosora, joka on levinnyt suurimpaan osaan pitäjää, muodostaa useissa kohti matalia ja loivia harjuja. Paikoin SE—NW suunnassa kulkevat murtosoraselänteet ovat levinneet enemmän tai vähemmän laajoiksi tasangoiksi. Varsinkin kauempana joesta on tällaisia moreenikankaita, joiden välillä on soita. — Pitäjän NE-osassa on hietakerroksia, jotka paikoin muodostavat lyhyitä harjuja, kaartoja.

Litorina-raja on Oulaisten pitäjässä n. 108 m. m. p. y. (Backman 1919 a). — Savikerrostumia tavataan etupäässä Pyhäjoen ja siihen laskevien pienien sivujokien varsilla sekä Piipsjärven ja Likalanjärven ympärillä. S:ssä Ylivieskan rajalla on myöskin savimaata. Saveen on tavallisesti sekaantunut hietaa tai soraa, harvoin on se puhdasta. Monin paikoin Pyhäjoen laaksossa, joka on hedelmällistä lietemaata, kohooa savikerrosten keskeltä matalia murtosorakumpuja kuin saaria merestä.

Soita on Oulaisten pitäjässä n. 40—50 %; yli puolet soista on korkeintaan 0,5 m. syviä (Backman 1919 a). Maanteitä pitkin kulkeva ei saa oikeata käsitystä seudun suorikaudesta, sillä maantiet kulkevat pitkin korkeampia ja kuivempia, metsää kasvavia murtosoraselänteitä ja tasankoja, joiden suunta on yleensä NW—SE. Soidenkin suunta on juuri tuo sama, ja ovat ne siis ikäänkuin kätöksä korkeam-

pien metsäisten seutujen takana. Mutta kun kuljetaan poikki-maisin, niin silloin joudutaan lukuisille soille, ja vasta nyt saamme niiden runsaudesta oikean käsityksen. Suorikkau-nessaan ei Oulainen kuitenkaan vedä vertoja pohjoiselle naapuripitäjälleen Vihannille.

Vesistöistä ei tässä yhteydessä ole paljon sanomista. Oulainen kuuluu *Pyhäjoen* jokialueeseen, mainitun joen muodostaessa valtavyöhykettä, joka pitäjän keskitse juosten kerää vedet laajalti ympäristöstään. Kun joki Oulaisten pitäjässä juoksee alavien tasankojen lävitse, ovat sen rannat yleensä matalat (2—4 m.) ja laakson rajat enemmän tai vähemmän epäselvät, joten se on vähän huomattava. Pyhäjoen keski-veys on n. 70—80 m., syvyyden vaihdellessa n. 3—4 m. Joen juoksu on jokseenkin hiljaista; ainoastaan muutamia pienempiä koskia siinä on Oulaisissa. Pitäjän E-osassa sekä kirkonkylän ja Petäjäskosken välillä joki haaraantuu ja muodostaa pienenlaisia (1—3 km. pitkiä ja $\frac{1}{2}$ —2 km. leveitä) saaria, joita yleensä kutsutaan saloiksi. Saaret ovat matalia ja alavia, usein tulvaveden peittämiä ja siksi maaperänsä puolesta verrattain hedelmällisiä ja reheväkasvuisia. Rannat ovat melkein kauttaaltaan kuivia niitty- ja peltorantoja; ainoastaan harvoissa paikoissa ulottuu metsä vähäksi matkaa jokirantaan asti. Pitäjän W-osassa kasvaa säännöllisten välimatkojen päässä toisistaan jokitörmällä koivuja, jotka sitä suuresti kaunistavat.

Huomattavimmista Pyhäjokeen laskevista ojista tai pienistä sivujoista mainittakoon Haapaveden puolella olevista suurista soista alkunsa saanut *Vaikonoja*, joka paikoin leviää laajoiksi suvannoiksi, esim. Pökkylän E-puolella *Ruokolammeksi*, paikoin taas kapenee matalaksi, vähävetiseksi, suurempien ja pienempien kivien täyttämäksi puroksi. Kurrassa laskee Pyhäjokeen S:stä 5—6 km. pitkä, Isonevasta alkava *Nuhanoja*. Noin 2 km. rautatien W-puolella laskee Pyhäjokeen *Isojärvestä* alkunsa saava *Oulaistenoja*. N. 30 v. sitten laskettiin Isojärveä ja aleni siitä vesi n. $\frac{3}{4}$ m. Järvi on n. 2,5 km. pitkä ja n. 350 m. leveä pikku järvi, jonka syvyys on suurimmassa osassa järveä keskimäärin n. $\frac{1}{2}$ m., kapeassa

SE-päässä 1,5—2 m. Isojärvestä 2 km. NW:een on *Vähäjärvi*, jota laskettiin jo 50 v. sitten. Se on 1 km. pituinen ja n. 300 m. levyinen, keskisyvyys 1—1,5 m. Isojärven ja Vähäjärven välillä ovat ojan rannat suureksi osaksi nevaniittyjä, mutta Vähäjärven toisella puolella juoksee oja kuivien maiden lävitse.

Kaikki edellämainitut ojat kuljettavat vettä pitäjän S-osasta Pyhäjokeen. N-puolelta laskevat siihen *Pirnesoja*, joka saa alkunsa Haapaveden ja Oulaisten rajalla olevasta *Pirnesjärvestä*, *Matkaoja* Kokonsuosta. N-osassa pitäjää on *Piipsjärvi*, joka vesirikkaampana ollessaan on ollut seudun kaunistuksena. Se laskettiin n. 40 v. sitten ja jäi järvestä jäljelle vain pieni oja ja kaivettu kanava. Rannat ovat kuitenkin nykyisin niin vetisiä, kortteita ja saraa kasvavia niittyjä, että sadekesinä on niiden niittäminen aivan mahdotonta. Piipsjärven lävitse juoksee Vihannin puolelta tuleva *Piipsanjoki*, joka laskee Pyhäjokeen 4 km. aseman E-puolella. Oulaistenojan kohdalla laskee Pyhäjokeen *Koiralammesta* pieni *Koiraoja*. Pitäjän W-rajalla, 2 km. Pyhäjoen maantien N-puolella on *Likalanjärvi* (Savallampi), johon kerääntyy pitäjän NW-osan vedet. *Savaloja* kuljettaa vedet järvestä Pyhäjokeen.

Pieniä soiden ympäröimiä suolampia on ja eräitä korkeampirantaisiakin metsälampia useita, joista mainittakoon *Ritalampi* Koiranevalla, *Iso* ja *Pieni Ohilampi* Ohinevalla, *Iso* ja *Pieni Viitanen* sekä *Likalampi* pitäjän S-osassa rautatien E-puol., *Iso* ja *Pieni Kalliojärvi*, *Mikonlampi* ja *Pitkälampi* rautatien W-puol., *Kyrönlammet*, *Pohjalampi* ja *Ahvenlampi* Isojärven N- ja NW-puolella.

II. Lyhyt kuvaus pitäjän kasvillisuudesta.

Metsää on Oulaisten pitäjässä paljon; sen yhteinen pinta-ala on arvion mukaan ainakin puolet pitäjän pinta-alasta.

Yksityisten metsät ovat yleensä hävitetyt ja raiskatut, muutamia harvoja poikkeuksia lukuunottamatta. Kruununpuistot ovat paremmin säilyneet. Niitä on verrattain runsaasti pitäjän E-osassa Ylivieskan rajalta aina Vihannin rajalle asti ja ovat ne pitäjän kauneimpia metsiä. Metsät ovat yleensä nuoria, etupäässä alle 80 vuotta vanhoja.

Yleisin puulaji on mänty, vaikka se monin paikoin jääkin pieneksi, kitukasvuiseksi „räkämänniksi“. Paikoin se muodostaa puhtaita mäntymetsiä. Useimmiten kasvaa mäntyjen joukossa kuitenkin muitakin puita, joista yleisin on koivu, paikoin kuusi tai molemmat samalla kertaa, harvemmin haapa. Männyn jälkeen on kuusi yleisin. Puhtaat kuusimetsät lienevät puhtaita mäntymetsiä yleisemmät. Etenkin pitäjän W-osassa on kuusi mäntyä yleisempi. Lehtimetsiä on hyvin vähän. Lehtipuista esiintyy etupäässä koivu metsiä muodostavana. Haapa ja harmaaleppä eivät muodosta varsinaisia metsiä; ainoastaan siellä täällä tavataan viljelysmaiden lähistöllä aivan pieniä haapa- ja leppämetsikköjä. Paikoin on keskellä metsääkin pienempi puhdas haavikko. Leppää kasvaa sekametsissä paikatellen verrattain runsaskuisasti, samoin peltojen laidoilla olevilla, usein kivisillä mäillä. Rannoillakin kasvaa usein tiheitä pensastomaisia lepikkoja.

Kauempana Pyhäjoesta, suuremmista ojista ja järvistä, missä maaperä on murtosoraa, on metsä kuivaa kangasmetsää, etupäässä *puolukkatyyppin metsää*, jossa mänty on valtapuuna, kuusi, koivu ja haapa vähävaltaisia. Puolukkametsät ovat luullakseni Oulaisissa laajimmalle levinneet. Joki- ja järvilaaksoissa, missä maaperä on savea tai saven ja hiedan sekotusta, sekä pitäjän N-osassa on tuoreita kangasmetsiä eli *mustikkatyyppin metsää*, joissa kuusi on valtapuuna, koivu, leppä ja mänty vähävaltaisina, tuomi, pihlaja ja raita enemmän tai vähemmän harvinaisia. Monin paikoin, esim. Petäjäskoskella, Piipsjärvellä ja Isojärven S-puol. sekä Nuhanojan varr., on puhtaita kuusikoitakin, jotka kosteammilla paikoilla muuttuvat korviksi. Paikoin kasvaa pienemmillä aloilla joks. runs. *Oxalis* ja *Pyrola uniflora*, joiden esiintyminen viittaa käenkaalimustikkatyyppin metsään (Nu-

hanojan varr. Mäkelän torpan alapuol.). Oulaisten S-osassa, Pyhäjoen ja Kalajoen vedenjakajaseuduilla, on *kanervatyypin metsää*, mänty ja koivu, paikoin kuusi ja koivu valta-puina. — Tervanpoltto on muutamia vuosikymmeniä sitten hävittänyt mäntymetsiä ja muuttanut ne kuusikoiksi. Näin on syntynyt Vaikonojan varrella Raudaskosken yläpuolella oleva kuusimetsä. Noin 60—70 v. sitten oli Oulaisten ja Ylivieskan rajaseuduilla suuri metsäpalo, joka poltti metsän laajoilta aloilta perinpohjin. Tämän metsäpalon jälkeen ilmestyi metsiin runs. koivuja (isäntä J. Kytökorpi). Kanervatyypin metsiä tavataan vielä pienemmillä alueilla kivikkosilla murtosoraselänteillä pitäjän keski- ja pohjoisosassakin. Pitäjän S-osassa ja paikoin jokirantaniittyjen laiteilla on vielä pieniä lehtimetsiä, joissa koivu on vallitsevana, joukossa usein joku harmaaleppä, haapa, raita ja pihlaja. Joskus on tällaisissa pienissä lehtimetsissä haapoja niin runsaasti, että ne joko yksinään tai koivujen ohella ovat valta-puina. Tällaisia haapametsiä on Kytökorven sydänmailla ja Lampaanluhdassa Vaikonojan varr. Tällöin tulevat lehtimetsät kasvillisuutensa puolesta jonkun verran lehtoja muistuttaviksi. Yleensä on maaperä näissä metsissä laihaa sora-maata. Vielä tavataan koivikoita entisillä viljelysmailla, jotka nykyisin ovat jätetyt metsittymään. Entisten ojien paikoilla kasvaa suorissa riveissä kauniita puhdasrunkoisia koivuja. Tällainen koivikko on „Paratiisi“ Oulaisten- ja Vaikonojan välillä n. 3 km. Ylivieskan maantien E-puolella. Suuri halkojenhakkuu on viime vuosina hävittänyt koivumetsiä. Paljon tuhoa koivumetsille on tuottanut n. 60—70 vuotta sitten harjoitettu potaskan poltto, jota harjoitettiin silloin ja ajeminkin niin suuressa määrässä, että se oli talokkaalle tärkeä rahan tulolähde.

Lehtoja on Oulaisissa vähän. Pyhäjoen laakso on Oulaisissa raivattu pelto- ja niittymaaksi niin tarkoin, että ainoastaan muutamissa harvoissa paikoissa on säilynyt pieniä lehtojen liepeitä, joissa vielä tavataan lehtokasveja, kuten *Athyrium filix femina*, *Paris*, *Platanthera bifolia*, *Melica nutans*, *Triticum caninum*, *Stellaria nemorum*, *Lathyrus vernus*,

Ribes rubrum ja *R. alpinum*. Oulaisten huomattavimmat lehdot, mikäli olen onnistunut ne löytämään, ovat Oulaisten ojan varrella, Kankaanpään torpan kohdalla ja n. $\frac{1}{2}$ km. Isojärven alapuolella. Näissä paikoissa on tavallista paksumpi multakerros maan pinnalla, ja kasvillisuus paikallisiin oloihin nähden jokseenkin runsas. Ihmetellen pysähtyy retkeilijä ensiksi mainitussa paikassa ihailemaan suuria ja kohteita *Onoclea*-pehkeitä sekä kauniita *Athyrium filix femina*-kimppuja, jotka Oulaisten metsissä eivät suinkaan ole yleisesti tavattavia. Rehevä saniaiskasvillisuus, joka yhtenäisenä kerroksena peittää pienempiä alueita, antaa metsälle „eteläisen“ leiman. *Harmaaleppä*, *kuusi* ja *tuomi* ovat tämän lehdon tavallisimmat puut; ojan varrella ovat *Rhamnus*-pensaat tavallisia. Ruohokasveista tavataan tavallisimmat lehdoissa esiintyvät ruohot, m. m. *Viola Riviniana*. Pinta-alaltaan suurempi (n. $\frac{1}{2}$ km²) on Isojärven alapuolella oleva lehto, jossa *Betula odorata*, *harmaaleppä* ja *tuomi* ovat tavallisimpia, kuusi ja pihlaja harvinaisempia puita. Pensaista mainittakoon *Daphne*, *Rhamnus* ja *Viburnum*. Harvinaisempia lehtoruohoja ovat *Arenaria trinervia*, *Stellaria longifolia*, *Viola Riviniana* ja *Scrophularia nodosa*. *Athyrium filix femina* ja *Phegopteris polypodioides* esiintyvät täällä hyv. runs. Ojassa kasvaa *Ranunculus flammula*, jota Isojärven ympäristöjä lukuunottamatta en ole muualta Oulaisista tavannut.

Soita on Oulaisten pitäjässä, kuten jo varemmin mainittiin, noin puolet pinta-alasta, etenkin jos otetaan lukuun paraillaan soistumaisillaan olevat metsät, jotka ovat kangasmaiden ja rämeiden välimuotoja. Soista ovat *rämeet* ensiksi mainittavat suuren laajuutensa tähden. Niitä tavataan pitäjän joka osassa moreenikankaiden ja -harjanteiden välillä sekä nevojen ympärillä. Ne ovat yleensä kapeita, mutta NW—SE tai E—W suunnassa pitkiä. Kasvillisuus on niillä yksitoikkoista ja köyhää, tavallista rämekasvillisuutta. Toiset niistä ovat enemmän aukeita ja mättäällisiä, huomattavat erikoisen runsaan varvustonsa kautta. Yleisimpiä näistä ovat *Betula nana*-rämeet; *Cassandra*-rämeitäkin tavataan,

mutta ovat ne edellisiä pienempiä ja harvinaisempia. Rämmeillä kasvavista pajuista mainittakoon *Salix lapponum*, *S. aurita*, *S. myrtilloides* ja *S. cinerea*. Harvinaisempia ruohoja ovat *Carex dioeca* ja *Orchis incarnatus*.

Nevojakin on pitäjän kaikissa osissa ja ovat ne yleensä samanmuotoisia ja suuntaisia kuin rämeetkin, laadultaan kuitenkin erilaisia. Toiset ovat niin vetisiä ja pehmeitä, että kuivanakin aikana on mahdotonta niillä liikkua, toiset taas ovat siksi kuivaluontoisia ja kovia, että niillä liikkuminen ei tuota minkäänlaista vaikeutta. Kasvillisuuskin on jonkun verran vaihtelevaa eri nevoilla. Rahkanevat ovat mutanevoja yleisemmät. *Carex* filiformis-rikkaat *Sphagnum papillosum*-nevat ovat Oulaisissa niinkuin yleensä Keski-Pohjanmaalla yleisimmät (Backman 1919 a siv. 20). Harvinaisempia nevakasveja ovat *Selaginella*, *Erioph. gracile*, *Carex Buxbaumii*, *C. tenuiflora*, *C. dioeca*, *Rhynchospora alba*, *Phragmites*, *Orchis incarnatus* ja *Malaxis paludosa*. Lähemmin on tutkittu Koiraneva (Suomen Suoviljelysyhdistyksen vuosikirja 1904 siv. 151). Paikoin on nevojen laiteilla ja kuiva-
tuilla nevoilla koivumetsää ja viidakkoa.

Korpia on Oulaisissa vähän ja nekin ovat pieniä. Niitä tavataan osaksi rämeiden ja nevojen laiteilla, osaksi muualakin. Korpimaisia metsiä on Matkaajan yläjuoksun varrella. Paikoin S-osassa pitäjää on korpimaisia mättäikkömetsiä, joissa *Polytrichum*-mättäillä kasvaa *Vaccin. vitis idaea*, *Rubus arct.*, *Trientalis*, vähän *Vaccin. uligin.*, *Carex vulgaris* ja *Callamagr. lanceol* (?). Mättäiden välillä on maa osaksi paljas, osaksi kasvaa *Carex globularis*'ta ja *C. canescens*'ia. Yleisin korpityyppi on *Rubus chamaemorus*-korpi (Backman 1919 a siv. 18). Pienempi *Equisetum silvaticum*-korpi on Matkaajan yläjuoksun itäpuolella.

Oulaisten vuoriperä on kaikkein hedelmättömmimpiä vuorilajeja. Siksi *kalliokasvillisuuskin* on toivottoman yksitoikkoista ja köyhää, vailla mielenkiintoa. Kallioilla kasvavat lajit ovat kaikkein tavallisimpia sammaleita, jäkälä ja putkilokasveja. Matalammat kalliot metsässä ovat useimmiten yhtenäisen jäkälä- ja sammalkerroksen peitossa. Edellisistä

ovat tavallisimmat *Cladina*-lajit; useita *Cladonia*-lajejakin silti tavataan. Jälkimmäisistä kasvaa etenkin *Polytrichum*- ja *Grimmia*-lajeja. Putkilokasveja kasvaa hyvin vähän. Niistä on mainittava *Polypodium*, *Cystopteris* ja *Woodsia ilvensis*, jotka kaikki ovat Oulaisissa harvinaisia. Kallionraoissa, mutta vielä useammin kivilouhikoissa tavataan *Phegopt. dryopteris*.

Rannoilla on usein omalaatuinen, maan laadusta riippuva kasvillisuutensa, mikä Oulaisissa on yleensä yksitoikkoista ja niukkaa, sillä hedelmällisiä liejukkanterantoja, jotka tarjoaisivat kasvupaikan vaateliaillekin kasveille, ei ole. Ainoastaan harvoissa paikoissa on rehevempiä rantakasvustoja, mutta lajikoöhyys on niissäkin pian huomattava ominaisuus.

Vesikasvillisuuskaan ei poikkeaa muun kasvillisuuden yleisestä luonteesta. Kaislaa ja ruokoa tavataan suuremmassa määrin vain harvoissa paikoissa Pyhäjoessa. Niukasti on jälkimäistä vielä melkein kaikissa pikku järvissä, mutta järvien laskeminen on vaikuttanut sen kasvamiseen haitallisesti, ruoko on nimittäin hävinnyt. Kortteikot, sarakasvustot (*Carex rostrata*, *C. filiformis*, *C. acuta* ja *C. aquatilis*) sekä raatteikot (Piipsanjoki sekä muutamat suolammit) ovat yleisempiä, mutta huomattavampia niistäkin ainoastaan edelliset järvien lahdelmissa ja joidenkin purojen suissa. Verrattain tavallisia ovat Sparganiumien vedenpinnalla kelluvien lehtien muodostamat hapsisaarekkeet. Pienempiä *Potamogeton natans*-kasvustojakin tavataan useissa lammeissa ja pienissä järvissä. *Nymphaea*- ja *Nuphar*-kasvustot eivät myöskään ole taajoja, vaikka niitä onkin luullakseni jokaisessa pikku järvestä. Ison Viitasen Ylivieskan puoleisella rannalla on joks. taaja ja laaja *Calla*-kasvusto, jota niin laajana ja tiheänä en ole missään Oulaisissa sattunut tapaamaan. Harvinaisempia järvikasveja ovat *Nymphaea tetragona*, *Lobelia*, *Nuphar pumilum*, *Subularia* ja *Isoetes lac*. *Pyhäjoen* kasvillisuus on suuresti samanlaista kuin pienissä järvissäkin, mutta tavataan kuitenkin muutamia järville vieraita kasveja. Missä kasvillisuus on rehevätä, on lähinnä rantaa saravyöhyke (*Carex acuta*, *C. rostrata*, harvemmin

C. aquatilis, joka mieluummin kasvaa tulvanalaisilla mailla lähellä jokirantoja, joskus kaukanakin joesta), missä usein tavataan *Alisma* ja Petäjäskoskella *Iris pseudacorus*-pehkeitä ja *Sparganium ramosum*. *Sagittaria* ja *Hippuris* ovat harvinaisempia. Kortevyöhyke seuraa saravyöhykettä. Tässä vyöhykkeessä kasvavat *Myrioph. alternifl.*, *Nuphar luteum*, *Nymph. candida*, paikoin *Scirpus lacustris*, joka matalissa liejupohjaisissa paikoissa esiintyy taajana kasvustona pitkälle jokeen. Harvoissa paikoissa kasvaa niukanlaisesti *ruokoa*. Paikotellen kasvaa *Scirpus acicularis* yhtenäisenä mattona savipohjalla lähellä rantaa. Harvinaisempia kasveja ovat *Elatine hydropiper* ja *E. triandra*, sekä yksitellen kasvavat *Butomus* ja *Scirpus silvaticus*. Virtavissa paikoissa tavataan *Potamogeton gramineus*.

Luonnonvaraisista kasvupaikoista mainittakoon vielä *hetteiköt*, joissa viihtyy usein sellaisia kasveja, joita ei muualla tavata. Lähteitä on Oulaisissa vähän ja ovat ne pieniä eikä niiden kasvillisuus sanottavasti eroa ympäristön kasvillisuudesta. Huomattavampi lähdealue on Piipsanjoen W-rannalla Isonkankaan talon kohdalla. Huomattavin sen kasveista on *Stellaria crassifolia*.

Oulaisten luonnonniittyjen pinta-ala on 9,558 ha (16,5 %, v. 1910). Ne ovat etupäässä järvien rannoilla sekä Pyhäjoen ja sen lisäojien varsilla. Kauemmaksi vesistöistä raiivatut niityt ovat pienempiä, monasti vain kapeita suikaleita. Soiltakin tehdään heinää, joka huonompina heinävuosina jätetään usein niittämättä, jos ei vain heinäsadon pienuus siihen pakota. Paljon on saatu niittymaita myöskin laskeamalla järviä, joiden rannat ja osa pohjaa ovat muuttuneet enemmän tai vähemmän kuiviksi niityiksi. Kaikkia Oulaisten huomattavimpia pikku järviä on laskettu. Nykyaikoina laskuojien osittaisen tukkeutumisen kautta ovat useiden laskettujen järvien rannat muuttuneet vetisiksi. Laskujärvien niityt ovat usein saranniittyjä, joilla valtakasveina ovat *Carex acuta* ja *C. aquatilis*, joukossa *Calamagrostis stricta*'a ja *Juncus filiformis*'sta y. m. Pyhäjoen, Pirnes-, Oulaisten- ja Vaihkonjoen alajuoksun varrella olevat niityt ovat kuivia niittyjä,

joilla paikoin *Agrostis vulgaris*, *Aera caespitosa* tai *Nardus* ovat vallitsevina heinäkasveina. Matkaojan varrella on paikoin kuivempia, paikoin tuoreempia „korpiniittyjä“. Oulaisten- ja Vaikonojan yläjuoksulla on kosteampia nevaniittyjä, joille *Carex livida* antaa siniharmaan värin tai *Juncus stygius* punanruskean. Mitkä luonnonniityistä ovat ihmisten raivaamia ja mitkä alkuperäisiä, lienee vaikea ratkaista. Luonnonniittyjen heinäsaato Maataloushallituksen julkaisujen mukaan on ollut seuraava: v. 1910 51,960 desitonni, v. 1915 53,291 dt., v. 1918 51,802 dt.

Viljelykset [viljelysmaan pinta-ala v. 1910 oli 1969 ha (3,4 %), siitä 2,5 ha puutarhamaata] ovat yleensä pienet. Viime vuosina on kuitenkin huomattavasti lisää niitty- ja peltomaita raivattu. Pyhäjoen laaksoa, muutamien pikku järvien rantoja ja joitakin mutasoita lukuunottamatta, on Oulainen yleensä karua maaperänsä puolesta. Viljelystä tavataankin etupäässä edellämainituilla rannoilla. Keväisin tulvii Pyhäjoki usein rantaniityilleen, mutta tulvan lyhytaikaisuuden vuoksi se ei ole vahingollista, vaan pikemmin päinvastoin, sillä tulvan tuoma liete höystää maan. Jos kevättulva jää joskus tulematta, on heinäkasvu silloin huomattavasti huonompi kuin tulvavuosina.

Suurimmassa osassa pitää viljellä maata vielä entiseen tapaan, jolloin tavallisimmin ruis ja ohra vuorottelevat samassa pellossa; kaura kylvetään etupäässä uuteen pelto-maahan. Viime vuosina, kun viljelysmaita on laajennettu, on paikoin ruvettu vuoroviljelystäkin harjoittamaan.

Suurempia maatiloja ei pitäjässä ole; viljelys on järjestään pienviljelystä, joka suurempien pääomien puutteen tähden ei ole erikoisen korkealla kannalla. Useimmissa taloissa on viljelysmaata 2—5 ha.; 83 tal. on viljel. maata 5—10 ha., 21 tal. 10—15 ha., 8 tal. 15—25 ha. ja vain 1 tal. (v. 1910) 25—50 ha. Keskimääräinen lehmäluku taloa kohti on n. 4—5 (1919).

Eniten viljellä ohraa ja ruista; edellisen sato on noin kaksi kertaa niin suuri kuin jälkimäisen. Karjanhoidon kehittyessä viime vuosina on kaurankin viljelys lisääntynyt

niin, että kaurasato ei ole ruissatoa paljoakaan pienempi. Vehnää (kevät- ja syysvehnää) viljellään vain nimeksi. Vilja ei riitä kaikissa taloissa omaksi tarpeeksi. Juurikasveista viljellään etupäässä perunoita ja nauriita, jälkimäisiäkin melkein joka talossa. Viime vuodet ovat edistäneet perunankin viljelystä. Hampua ja pellavaa viljellään nykyisin joks. yleisesti, edellistä enemmän kuin jälkimäistä. Näiden viljelystä ovat edistäneet tehdaskankaan kalleus sekä Etelä-Pohjanmaalta Oulaisiin muuttaneet asukkaat, jotka ovat edellämaintuita vaatetuskasveja viljelleet yleisemmin ja siten esimerkiksi edistäneet niiden kasvattamista. Heinäviljelys on yleensä ollut vähäistä näihin aikoihin asti, mutta karjanhoidon elpyessä edistyy sekin. On silti vielä paljon taloja, joissa ei viljellä heinää ensinkään. Apilaa kasvatetaan vielä hyvin vähän, timoteita yleisemmin, nurmipuntarpäätä tuskin olenkaan.

Puutarhaviljelys on Oulaisissa aina viime aikoihin asti ollut verrattain vähäistä kansan keskuudessa. Palkattu puutarhanhoidonneuvoja on Oulaisten pitäjässä tehnyt suuren työn puutarhanhoidon edistämiseksi. Tämän työn hedelmiä, pieniä keittiökasvipuutarhoja, on ruvennutkin ilmestymään pitäjän eri osiin. Yleisimmät niissä viljeltyt kasvit ovat punajuuri, porkkana, sipuli, herne, raparperi ja lanttu; harvinaisempina, etup. säätyläisten puutarhoissa, viljellään vielä kaa-leja, mansikoita, tilliä, persiljaa, retiisiä, sallaattia, pinaattia ja sikuria. Pieniä, muutamia seipäitä käsittäviä humalaviljelyksiä näkee useiden talojen läheisyydessä. Viinimarjoja, karvaismarjoja sekä vaaraimia viljellään melkein yksistään säätyläispuutarhoissa. Viime vuosina on paikoin viljelty puutarhoissa valkojuurikkaita kotitekoisen siirapin saantia varten. — Erityisenä miesten viljelemänä puutarhakasvina on mainittava tupakka, jota ajemmin ainoastaan harvoissa paikoissa vähän kasvatettiin. Yleisesti tunnetusta syystä on tämänkin kasvin viljelys nyt äkkiä tullut verrattain yleiseksi. Ei ollut viime kesänä (1920) paljon sellaisia asumuksia, joiden pihassa ei olisi nähnyt miesten huolellisesti hoitamaa paikoin pienempää, paikoin suurempaa tupakkaviljelystä.

Asukasluku Oulaisissa ³¹/XII 1919 oli 6,981 henkeä (joista n. 1,000 henkeä on Amerikassa), joten väentiheys on 10,3 henkeä km²:llä.

Kasviluettelo tarkastamalla huomaa helposti, kuinka monet kasvit ovat levinneet hyvin epätasaisesti pitäjän eri osiin. Jotta saisimme jonkinlaisen käsityksen harvinaisempien kasvien leviämisestä pitäjän alueella, luetellaan seuraavassa sellaiset kasvit, joita olen löytänyt ainoastaan pienemiltä alueilta. Sellaisia kasveja, joita tavataan yksistään Pyhäjoen laaksossa, on luonnollisesti enemmän, sillä maaperä on täällä hedelmällisempää kuin pitäjän laita-osissa. Koska Pyhäjoen laakso on melkein kokonaan viljeltyä ja liikekin sentähden on siellä vilkkaampaa kuin muualla, on senkin matkassa kulkeutunut sinne kasveja, joita ei muualla tavata.

Ainoastaan Pyhäjokilaaksossa on tavattu seuraavat kasvit:

<i>Spargan. ramos.</i>	<i>Iris pseudac.</i>	<i>Alchemilla-lajit</i>
<i>Butomus umb.</i>	<i>Polygonum hydrop.</i>	<i>Potentilla anserina</i>
<i>Hierochl. odor.</i>	<i>Lychnis rubra</i>	<i>Elatine hydrop.</i>
<i>Glyceria fluit.</i>	<i>Stellaria nemor.</i>	” <i>triandra</i>
<i>Avena fatua</i>	<i>Trollius europ.</i>	<i>Hyperic. quadrang.</i>
<i>Tritic. canin.</i>	<i>Sedum acre</i>	<i>Pimpinella saxifr.</i>
<i>Scirpus acicul.</i>	<i>Ribes alpinum</i>	<i>Veronica verna</i>

Muutamia edelläolevista kasveista olen tavannut kyllä muuallakin, mutta kuitenkin niin vähässä määrin, että näitä kasveja voi pitää vain Pyhäjokilaaksolle ominaisina. *Butomus*'ta olen löytänyt Piipsanjoen varr. 1 yks. Autiosta, *Stell. nemor.* Hannuksen läh. Vaikonojan laaksosta jonkun yks., *Sedum acre*'a Kilpuan as. muutamia yks., jotka luultav. liikkeen mukana ovat kulkeutuneet sinne, *Alchemilla* sp. olen nähnyt Pirnesojan varr.

Yksistään Pyhäjoen laaksosta olen *rikkaruohoina* löytänyt seur. lajit:

<i>Agrostemma gith.</i>	<i>Camelina linic. *foet.</i>	<i>Sonchus asper</i>
<i>Fumaria off.</i>	<i>Myosotis aren.</i>	” <i>arvensis</i>
<i>Barbarea vulg.</i>	<i>Galeops. ladan. *interm.</i>	

Ainoastaan Oulaistenojan laaksosta ja sen lähimmästä ympäristöstä ovat seuraavat lajit:

Arenar. trinerv.
Ranunc. flamm.

Pirola chlorantha

Scrophular. nodosa

Aren. trin. ja *Scroph. nod.* olen löytänyt vielä vanhalta tervahaudalta (Isohauta) Pöykkylän tien varrelta.

Vaikonojan erikoiskasveja ovat:

Parnass. palustr.

Ranunc. lingua

Botrych. bor.

Ainoastaan Piipsanjoen laaksosta seuraavat lajit:

Stellaria crassif.
" *palustr.*

Turritis glabra

Hypochoeris mac.

Pyhäjoen laakson erikoiskasveja on 21 lajia ja lisäksi 8 muualla tapaamatonta rikkaruoholajia. Huomattavin sivuojien laaksoista on Oulaistenojan laakso, jolle ominaisia kasveja on 5 lajia ja lisäksi täällä rikkaruohona löydetty *Sinapis arv.*, jota Oulaisten asemaa lukuunottamatta en ole muualla tavannut. Paitsi edellämainittuja Oulaistenojan laakson kasveja kasvaa siellä muitakin, tosin muuallakin Oulaisissa tavattavia, harvinaisia lajeja, kuten kasviluettelosta tarkemmin näkyy. Verratessamme Pyhäjoen N- ja S-puolella olevien pitäjän osien kasvistoa toisiinsa huomaamme Oulaisten S-osassa kasvavan harvinaisempia ja vaateliaampia kasveja runsaammin kuin N-osassa. Suuri ero yksistään N-osassa ja S-osassa tavattujen kasvilajien lukumäärän välillä saattaa riippua siitäkin, että pitäjän S-osa on tullut tarkemmin tutkituksi kuin N-osa. Yksist. N-osassa tavattuja kasveja ovat ainoastaan *Carex tenuiflora* ja *C. Oederi*. Yksist. pitäjän S-osassa on tavattu seuraavat lajit:

Polypod. vulg.
Cystopt. fragil.
Woodsia ilv.
Equiset. prat.
Lycopod. inund.
Spargan. affine

Carex tenella
" *Buxbaumii*
Nymph. tetrag.
Parnass. palustr.
Rosa acicularis
Rubus arct. × saxat.

Vicia silvatica
Viola Riviniana
Utricul. minor
Galium verum
Viburnum opul.

Lycopod. inund., *Vicia silv.*, *Gal. verum* ja *Viburnum opulus* kasvavat sekä rautatien E- että W-puolella, *Spargan. aff.* ja *Rosa acicularis* ainoastaan W-puolella, muut lajit yksistään E-puolella.

Ainoastaan *rautatien varrella* etupäässä satunnaiskasveina ovat esiintyneet seuraavat lajit:

<i>Dactylis glom.</i>	<i>Sisymb. sinapistr.</i>	<i>Stachys palustr.</i>
<i>Dianthus delt.</i>	<i>Sinapis alba</i>	<i>Tussilago farf.</i>
<i>Lychnis alba</i>	<i>Medicago lupul.</i>	<i>Artem. campestr.</i>
<i>Conringia orient.</i>	<i>Vicia sativa</i>	
<i>Lepidium ruder.</i>	<i>Echinosp. lapp.</i>	

Eteläisen Keski-Pohjanmaan kasvistoon verrattuna on Oulaisten kasvisto huomattavasti köyhempää (vert. Backman 1909). Lappajärven ja sen ympäristön kasviston lajirunsauteen vaikuttaa huomattavasti kalkin esiintyminen osassa kysymyksenalaista aluetta. Putkilokasvien lajiluku on siellä 470, Oulaisten 393. Kuitenkin tavataan Oulaisissa joitakin Lappajärven ympäristölle vieraita kasveja. Ne ovat satunn. kasv. lukuunottamatta seuraavat:

<i>Phleum alpin.</i>	<i>Nuphar pumil.</i>	<i>Rosa acicularis</i>
<i>Calamagr. lappon.</i>	<i>Nymph. tetragona</i>	<i>Veronica longif.</i>
<i>Atropis distans</i>	<i>Trollius europ.</i>	<i>Utricul. minor</i>
<i>Stellaria nemor.</i>	<i>Barbar. vulg.</i>	<i>Sonchus arv. laevipes</i>
” <i>crassifol.</i>	<i>Potentilla anser.</i>	

Lappajärven ympäristössä Oulaisten pitäjälle vieraita kasveja on 55 lajia, sekamuotoja ja satunn. kasveja lukuunottamatta. Niistä tärkeimmät, kasviluettelon lopussa olevan Oulaisissa mahdollisesti kasvavien kasvien luettelossa mainittujen lisäksi, kun etup. kalkkia suosivat lajit ovat poisjätetyt, ovat seuraavat:

<i>Polystich. filix mas</i>	<i>Lychnis viscaria</i>	<i>Polemonium coerul.</i>
<i>Botrych. matricariif.</i>	” <i>alpina</i>	<i>Stachys palustr.</i>
<i>Typha latifolia</i>	<i>Ranunc. polyanth.</i>	<i>Solanum dulcam.</i>
” <i>angustif.</i>	<i>Potentilla argent.</i>	<i>Galium trifl.</i>
<i>Potamog. praelong.</i>	” <i>verna</i>	<i>Lonicera xylost.</i>
<i>Carex flava</i>	<i>Viola mirabilis</i>	<i>Campanula cervic.</i>
<i>Epipogon aphyll.</i>	<i>Circaea alpina</i>	” <i>glom.</i>
<i>Humulus lup.</i>	<i>Primula officin.</i>	<i>Centaurea jacea.</i>

Oulaisten pitäjässä on joitakuuta *pohjoisia* lajeja, joista useimmat ovat suuria harvinaisuuksia. Sellaisia ovat: *Botrych. bor.*, *Sparg. submut.*, *Calamagr. lappon.* ja *Petasites frigidus*. *Eteläisiä* muotoja on useampia, harvinaisia nekin; niistä mainittakoon seuraavat:

Lycopod. inund.
Butomus umb.
Arenar. trinerv.
Stellaria nemor.

Turritis glabra
Elatine triandra
Ribes alpinum

Alchem. acutang.
Scrophul. nodosa
Nepeta glech.

III. Oulaisten pitäjän putkilokasvit, niiden yleisyys ja kasvupaikat.

Oulaisista tähän asti löydettyjen putkilokasvilajien lukumäärä on 391 (lisäksi 2 epävarm. lajia), joista sanikkaisia 24, paljassiemenisiä 3, yksisirkk. 116 ja kaksisirkk. 248, näihin luettuna 5 *Hieracium*-lajia. Paitsi näitä päälajeja olen Oulaisista merkinnyt vielä erinäisiä muunnoksia, joiden yleisyyttä ei aina ole ilmoitettu, koska havainnot niihin nähden ovat olleet puutteellisia. Vielä on mainittu villiityneet kasvit ja puutarhakarkulaiset, joita on 7 lajia. Satunnaiskasveja, etupäässä asemalta, rautatien varrelta tai pelloilta rikkaruohoina tavattuja, on 17, jotka ovat luetut yllä mainittuun summaan. Edellämainituista 386 päälajista (*Hierac.* eivät ole täh. luet.) on enemmän tai vähemm. tavallisia (yl. ja joks. yl.) 192 (49,8⁰/₀), paikoittain kasvavia (siellä täällä kasv. ja joks. harv.) 90 (23,3⁰/₀) ja harvin. (harv. ja hyv. harv.) 104 (26,9⁰/₀).

Lyhennyksistä, joita seuraavassa selonteossa käytetään, mainittakoon seuraavat: P:koski = Petäjäskoski; P:järvi = Piipsjärvi; M:niva = Matkaniva (Oulaisten kylät). Ilmansuunnat olen merkinnyt tav. käytännössä olev. lyhennyksillä: N = pohj. E = itä j. n. e.; l. = luona. Asema tarkoittaa Oulaisten asemaa. Muut lyhennykset ymmärtäneek lukija selittämättä.

Kasvien *yleisyyismääritykset* ovat tavanmukaiset latinan-kieliset: rr. = hyvin harvinainen, kun kasvia on tavattu vain yhdestä paikasta; r. = harvin., 2—4 löytöpaikkaa; st. r. = joks. harv., 5—9 löytöpaikkaa; p. = siellä täällä, 10—20 löytöpaikkaa; st. fq. = joks. yl., 20—50 löytöp.; fq. = yl., 50—100 löytöp.; fqq. = hyv. yl., kaikkialla.

Useiden lajien kansanomaiset paikkakunnalliset nimet ovat mainitut harvennettuina sulkumerkkien sisällä lajiselost. jälkeen. Tässä suhteessa viittaa myös kirjoitukseeni: A. A. Parvela, Kansanom. kasv. nim. Oulaisista, Luonnon Ystävä 1916, N:o 4.

Kasviluettelossa on noudatettu Mela-Cajanderin kasviossa käytettyä järjestystä ja tieteellistä nimitystä.

Koska tähän kirjoitukseen ei liity Oulaisten pitäjän karttaa, viitattakoon paikanasemiin nähden Maanmittaushallituksen toimittamaan Suomen karttaan (1920), jossa esiintyy useimmat kirjoituksessa mainitut paikat. Matkailijayhdistyksenkin julkaisema kartta on käyttökelpoinen. Alempana luetellaan aakkosjärjestyksessä tärkeimmät kirjoituksessa mainitut, Maanmittaushallituksen kartassa merkitsemättömät paikat:

Autio, saha ja mylly Piipsanjoen varr. läh. Vihannin rajaa.

Hanhiperä, torpparyhmä Vaikonon S-puol. Yliviesk. maant. varr.

Hirvisalo, neva ja korpi Isojärv. ja Vaikonpään välillä.

Hyvekuru, suopeltoniitty Kytökorven talosta W.een, talon ja Vaikononj. puoliväl.

Isoräme, W—E suun. Yliviesk. maant. poikki kulkeva räme, n. 12 km. Oul. kirk.

Isovuori, M:nivankylässä n. 3 km. Ohukaisen talosta S:ään.

Jouhtenneva, P:järvenk. maant. varr. n. 2,5 km. asemalta.

Järvikorpi, korpi Isojärven E-puol.

Kaijanneva, n. 3 km. Poutisesta N:een, P:koskella.

Kaivosoja, Isonnevan lävitse valtion kaivattama suoviemäri.

Karahka, metsäpalsta Likalanjärven E- ja NE-puol. Kosken tal. N:een.

Koiraneva, Ritalammin W- ja E-puol.; Kirkkoneva Kylmälän tal. takana oik. samaa nevaa.

Kurra, ahdeniitty pappilan alap. kirkonk.

Laitaneva, Isojärven S-puol.

Lampoperä, P:kosk. kuuluva taloryhmä Vaikononj. alajuoks. varr.

Lumineva, Yliviesk. maant. E-puol. n. 10 km. kirkonk.

Lähdekorpi, korpim. metsä samannim. tal. ja maant. väl. kirkonk.

Mikonlampi, Kytökorven ja Härön taloj. puoliväl.

- Nivankoski*, koski Pyhäjoessa n. 4 km. pappil. alasp.
Nuha, talo Nuhanojan ja Merijärv. maant. leikk. kohd.
Ohineva, 3 km. Pyhäj. S-puol., 6 km. kirk. E-päin oleva suo,
 joka ulott. M:nivank.
Piurukkaneva, P:järvenk. Ahon tal. N-puol.
Pökkylä, talo 1 km. Vaikonpäästä E:ään.
Rajala, torppa Pirnesoj. varr. n. 4 km. maant. N:een.
Riihikangas, korpi Isojärven SE-päästä n. 3—4 km. NE:een.
Ritalampi, kirkonk. 2 km. maant. N:een ja 4 km. W:een asem.
Ruokoneva, Vaikonoj. varr. Pökkylän E-puol.
Törmäperä, taloryhmä Räsyn pys. läh.
Uusikangas, kangasmaa karjamajain luona.

Pteridophyta.

Polypodium vulgare r. Kallionraoissa ja -halkeamissa varjois. metsissä. Eräällä kalliolla Kyrön tal. läh. (Isoj. N-puol.) niuk.; Yliviesk. menev. maant. E-puol. Isonivan N-laid. olev. kall.; Kammelasta (Isoj. rann.) n. 2 km. SW:een. olev. kall.; Pikku Viitasen lamm. n. $\frac{1}{2}$ km. N:een er. kall. niuk.

Phegopteris polypodioides st. fq. — p. Purojen vars. paik. runs., lehdoissa, korpien lait. ja varj. maant. ojissa.

Ph. dryopteris fq. Kivikoissa ja puroj. vars., niittyj. lait., lehti- ja sekamets., pensaikoissa sekä kallionhalk.

Polystichum spinulosum fq. Varj. kost. mets., ojissa, maant. varr. j. n. e. useimm. vähävalt. — *v. dilatatum*. Varj. mets. ja kallionrotk. etenk. korpimaissa. Riihikankaan korv. ja Salonsaaren kohd. Pyhäj. S-puol. mets. M:nivank. — Lajia koskev. havainn. puutteelliset.

Cystopteris fragilis r. Yliviesk. viev. maant. E-puol. Maunulan karjamaj. n. 200 m. Yliv. päin olev. kiviraun.; saman maant. E-puol. Isonivan N-laid. olev. kallioilla ja kivillä.

Woodsia ilvensis rr. M:nivank. Pyhäj. S-puol. Isovuorella niukanl.

Athyrium filix femina st. fq. — p. Varj. maant. ojissa

ja puroj. vars. — Oulaistenojan varr. n. $\frac{1}{2}$ km. Isojärven alap. er. lehdossa eritt. rehevänä ja komeana.

Onoclea struthiopteris st. r. Lehtopuroj. vars. sekä niityjen ojissa kasvav. pensaikoissa. Pesäkkeellisiä lehtiä näkee harv. *Kirkonk.* Salonsaarella rantapensaik. (myös pesäkk. leht.). *P:kosk.* Kuljun, Vääränkosken ja Korkeakosken saarilla; Pyhäj. N-rann. niitynojoissa. Oulaistenoj. varr. Kankaanpään torp. kohd. runs. (myös pesäkk. leht.). *M:nivank.* auk. jokiaht. tuomenkannon juurella Pyhäj. N-rann. Herralan tal. l. 1919 1 kituva yks.

Botrychium lunaria p. (mahdoll. yleisempi). Jokitörmillä, maant. vars. j. n. e. Pappilan pellonpient.; Pyhäj., Pirnes- ja Vaikononjan varr. us. kohti; *P:järvenk.* nuorisoseuratal. mäellä ja maant. varr. läh. sitä. Lehtien liuskais. joskus vaihtelee.

B. boreale rr. *P:kosk.* Vaikononjan rantaniit. Hannuksen tal. alap. joit. yks.

B. lanceolatum r. Hannuksen alap. 3 yks.; Pirnesojan keskijuoks. 1 yks. Tavat. ahdeniit. ainoast. yksitt.

B. ternatum p. Tuor. heinäpell. ja niityillä maant. varr., kuiv. jokiaht. ja purojen törmillä. Rautat. varr. Pieskonnevan kohd.; ratavahti Anttilan heinäpell. niukanl.; *Mäyrän-
ojan* suupuol. W-puol. niityllä; *Matkajoen* varr. Yliniityn torp. l. rantaniit.; *Vaikononjan* varr. Pohjosen ja Raudaskosken tal. väl. rantaniit. mon. kohti, paik. joks. runs.; *Oulaistenojan* NE-puol. olev. niit. Kankaanpään torp. alap. joiss. kohti; *Pirnesojan* varr. Rajalan torp. alap.; Rajalan torp. läh. runs. (Backman); *P:järvenk.* järv. E-puol. er. heinäpell.; *Hanhiperällä* Viitalan tal. heinäpell. ja er. tois. heinäpell.; Hanhelan kruununtorp. l. (Backman); Pyhäjoelle viev. maant. varr. n. 6 km. Oul. kirkolta.

Equisetum arvense fqq. Pelloilla ja pellonpient., kern. savis. mailla, esim. tienvier., rann., us. mets. laiteillakin.

E. silvaticum fqq. Korvissa, lehtimets., pelloilla ja niityillä us. runs.

E. pratense r. Vaikonpään tal. läh. lehtimets.; *M:nivank.* Pyhäj. S-puol. Pajukankaan läh. pellon päässä.

E. palustre st. fq. Kost. niityillä, lampien ja soiden

rann., kost. korpimaissa. *Kirkonk.* Salonsaarella kytömaalla joks. runs.

E. fluviatile fqq. Jokien, järvien ja lampien mutapohj. rann. yl. Harvaks. soilla ja kost. niityillä. — *f. limosa* fqq. Korvissa, kost. niityillä ja rann. etenk. mutapohj.

Lycopodium selago st. fq. — p. Kost. sekamets. pien. alueilla ja rämemättäillä. Koiranevalla suoviemär. varr. joks. runs. ja Ritalammin rann.; Kallionevalla Ison Kalliojärven ja Pitkälammin rann.; Mikonlammin rann. rämeellä; kirkonk. Salonsaarella; Oulaistenojan yläjuoks. varr. lepikossa; P:koskella Pyhäj. S-puol. sekamets.; Isonrämeen päässä mätt.; Isojärven rann.; er. räm. 3 km. Kilpuan as. S:ään.

L. annotinum fq. Havu- ja sekamets. ja korvissa paik. runs., lehti- ja mäntymets. harvinaisempi.

L. inundatum r. Nevaniit. *Oul. ojan* N- ja S-puol. Vähä- ja Isojärven välill. n. $\frac{1}{2}$ km. matk. runs. etup. palj. mudalla. Ison ja Pienen Kalliojärven lasket. rann. runs. Samoin Kallionevalla (myös Backman) Pitkälammin W-rann. *Carex lividan*, *Rhynchospora alban* ja *Droserain* seurassa; Pirnesjärven rann. (Backman).

L. clavatum p. Kuiv. havumets. *P:järvellä* nuorisoseural. mäenrint.; Ahonperällä; Kilpuan as. l. er. mäellä. *P:kosk.* Hannuksen tal. mets. *M:nivank.* Pajukankaan läh.; Salonsaarella. *Oulaistenk.* rautat. penk. n. 2 km. S:ään Oul. as.; Isojärven rann. Nähty muuallakin.

L. complanatum st. fq. — p. Kuiv. ja kivis. havumets. *P:järvenk.* Kilpuan as. l.; Murron l.; Ahonperällä; Loutekaankaalla n. 2 km. E:ään Perikankaan tal. *M:nivank.* Isovuorella; Pajukankaan l. *P:kosk.* Pyhäj. S-puol.; Hannuksen mets. *Oulaistenk.* Irvan tal. ja Honganpuhdon väl.

Selaginella selaginoides p. Rantaniityillä. *Vaikonoj. rann.* läh. Haapaveden rajaa; Pohjosen tal. alap. *Mäyränojan* suun W-puol. rantaniit. ojan läh. runs. *Pyhäj.* rantapenk. us. kohti Kurrassa joen S- ja N-puol. Isonvan S-laidalla rautat. W-puol.

Isoëtes lacustre r. Vähäjärv. E-rann.; Likalanjärvessä Likalan tal. rann.; Isossa Ohilammessa; Isojärv. N-rann. runs.

Muista pikku järv. en ole lajia löytänyt, vaikka olen sitä erit. pitänyt silmällä.

Gymnospermae.

Picea excelsa fqq. Kost. mailla yl. Joki- ja purolaaksoissa sekä laajoilla aloilla. P:kosk. ja P:järvenk. mailla on kuusi puukasvillisuuden varsin. edustaja. Kangasmailla ja kalliikoilla kasvav. metsissä on se vähävalt. — *l. viminalis* rr. Noin $\frac{1}{2}$ km. ENE:een Kiimalan tal. 1, rinnankork. n. 4 dm. ympärimitat. ja 9—10 m. kork. puu (1918). — *l. virgata* rr. Piipsjärven E-puol. kulkev. tien E-puol. mets. n. 7—8 m. kork. puu (1918). — Muitakin vähempiarvoisia muotoja tavataan. P:koskella Kastarin kärrytiestä eroavan, n. k. Vekselitien varr. n. 10 m. tien N-puol. kuusimetsässä, n. 100 m. K. kärrytiestä kasvaa omit., 7—8 m. kork. kuusi, jossa on pitkiä oksia joks. harvassa (joten puu näyttää hyv. alastomalta), mutta niistä lähtee runs. hyvin lyh. haaroja. — Kansan kertoman muk. on P:järvenk. nuorisoseuratalon mäellä kasvanut ennen seuratalon rakentamista outo kuusi, joka selityksistä päättäen lienee ollut käärmekuusi (*P. e. virgata*)

Pinus silvestris fqq. Kuiv. kankailla, kork. mailla ja rämeillä tärkeimpänä puuna (siv. 9 ja 10).

Juniperus communis fqq. Metsämäillä, hiekka- ja sora- mailla, sekametsissä j. n. e. Harvoin muodostaa yhtämittaisia laajempia katajikkoja. Pensas jää matalaksi, 1—1,5 m. korkeaksi, ei esiinny milloinkaan puumaisena.

Monocotyledoneae.

[*Typha latifolia*. Soiden ja lampien rann. olen hakenut tätä kasvia, mutta huonolla menestyksellä. Se siis joko kokon. puuttuu tai on hyv. harv. Mutta että kasvi ei ole Oulaisten pitäj. aivan vieras eikä tuntematon ja että se mahd. on varemmin täällä kasvanut, sitä todistaa se, että paikkakuntalaisilta sitä kysellessä ja sen ulkomuotoa kuvailemalla,

kaksi henkilöä, joista toinen on yli 40-vuotias ja toinen yli 50-vuotias, väittävät nuorina poikina erään P-järvenk. kuuluvan suon laid. nähneensä „sikäripäisen“ kasvin, jota olivat kovasti oudoksuneet. Moniin vuosiin he eivät enää ole sell. kasvia nähneet. Mikäli heidän puheisiinsa voi luottaa, olisi siis P-järvenk. sydänmailla ennen kasvanut *Typha latifolia*, mutta suuren harvinaisuutensa tähden mahd. hävinn. sukupuuttoon].

Sparganium ¹⁾ *ramosum* r. Pyhäj. us. kohti kirkonk. alap. esiint. ens. vain harvemm. (Kurra); Hirsikoskelta alas. yleisempi. Kasv. mieh. mitt., kukkii harv. Vaikononjan suupuol. runs. (Miekkasara.)

Sp. simplex st. fq. Joissa, puroissa ja matal. vedessä, us. yksit., paik. harvemp. tai taajemp. kasvustoina.

Sp. glomeratum p. — st. r. Ojissa ja matal. järv. Pyhäjoelle viev. maant. ojissa us. kohti. *Oulaistenk.* Honganpuhtoon viev. tien varr. *P-järvenk.* viev. tien varr. joissak. kohti; Ahonperällä. *P:kosk.* Poutisen tal. suopell. ojassa. Merijärvelle viev. n. k. uuden maant. varr. ojassa. Korteojassa läh. Kalliojärveä; Isossa Kalliojärv.

Sp. natans st. fq. — p. Likalan-, Vähä- ja Isojärvissä, molemm. Kalliojärvissä, Kyrönlammeissa ja Paskalammissa (Kyrön läh.). Muodostaa matal. vedessä josk. laajanl. hapsisaarekkeita.

Sp. affine r. Yliviesk. viev. maant. varr. olev. vesikuopissa Anttilan vahtituv. l.; samoin Vähä-, Iso- ja Isossa Kalliojärvessä.

Sp. submuticum p. Suo-ojissa, vesikuop. ja järvissä. Isossa Kalliojärv.; Pyhäjoelle viev. maant. S-laidalla ojassa n. 7 km.

¹⁾ Tämän suvun lajien leviämisen käsittely jää jonkun verran vaillinaiseksi; osaksi siitä syystä, että monista pikku järvistä veneiden puuttumisen ja rantojen pehmeiden tähden on ollut mahdoton saada näytteitä. Osaksi on syynä sekin, että kaikki lajit eivät kuki joka kesä; näkee vain kelluvia lehtiryhmiä, joista minun on ollut mahdoton sanoa, mille lajille ne ovat kuuluneet. Kaikki näytteet on toht. H. Lindberg määrännyt.

Oul. kirk. Pyhäjoelle päin. Yliviesk. maant. varr. Anttil. vahtit. l. vesikuop.; n. 1 km. Hanhiperältä Yliv. päin. maant. ojassa. Nähty us. ojissa ja vesikuop. muuallakin, mutta ei merkitty.

Sp. minimum st. fq. Ojissa, suo-ojissa, lammeissa ja muissa matal. vesissä pitäjän joka osassa. Liejukkorann. paikoin (Vähäjärvi) maallakin.

Potamogeton natans fq. Joissa, järvissä ja suo-ojissa paik. hyv. runs. Monien järvien luoksepääsemättömyyden tähden en voi sanoa kasvaako niissä. (Tavat. Ritalammissa, Isojärvenessä ja Vähäjärvessä.)

P. alpinus p. Suo-ojissa ja -haudoissa, joissa ja lammeissa. Heilalan karjamajan läh. olev. suoviemäriissä; Koira-nevan viemär.; Piipsanjoessa; Oulaistenojassa; Vaikonojassa; Kalliojärvenojassa; Kaivosojassa Isonevalla; Pyhäjoessa; Tuulasojassa; Yliviesk. viev. maant. ojassa us. kohti; Suo-ojissa P:koskella; eräässä Piipsjärveen W:stä laskev. ojassa.

P. perfoliatus fq. — st. fq. Joissa ja järvissä joks. syvällä, puroissa harvin.

P. gramineus r. Pyhäjoessa kirkon ja pappilan väl. (Å. Laurin); Nivankoskessa; Oulaistenojassa rautat. E-puol.; Piipsanjoessa Aution alap.; Nuhanojassa maantien ja Pyhäj. väl. (Å. Laurin).

P. pusillus st. r. Ojissa, viemäreissä, lammik. sekä matal. kohd. joissa, etup. mutapohjalla. Salonsaarella (kirkonk.) olev. pienessä lammessa; Koiraojassa; Oulaisten- ja Vaikonojassa; Piipsanjoessa Aution alap.; eräässä suuremm. ojassa P:järvellä; suoviemäriissä karjamajain läh. Yliviesk. tien varr.; Isojärven N-rann.; Vähäjärven E-pään läh.

Scheuchzeria palustris st. fq. — p. Vetisillä rahkanevoilla ja rämeillä. Piurukkanevalla; Kaijannevalla; Koiranevalla; Ruokonevalla; Yrityksen SE-puol. olev. nevalla; Ahonperällä; Vähäjärven W-puol. olev. nevalla; Oulaistenojan varr. olevilla nevoilla; n. 2 $\frac{1}{2}$ km Kilpuan as. S:ään olev. nevalla rautat. W-puol.; Kallionevalla; Likalammen ympärillä olev. rämeellä; Ohinevalla.

Triglochin palustris r. Kosteilla niityillä ja rannoilla,

teiden vars. Piipsjärven E-rann. Rantalan tal. kohdalla; Rantalan pihalla; *Kirkonk.* Eskolan pih.; Väinölän ja pappilan väl. Pyhäj. N-rann. (Å. Laurin). *P:koskella* Vaikonojan ja Pyhäjoen yhtymäkohdan E-puol. jälkim. S-rannalla joks. runs. Mahdollis. Pyhäjoen rann. useamm. kohd.

Alisma plantago fq. Juoksev. ja seisov. vedessä, maant. oj. — *f. fluitans*. Pyhäjoessa, Piipsanjoessa, Oulaistenjoessa virtavissa paik. Luultavasti tämä muoto ei ole aivan tavall. Havainnot tässä suht. puutteelliset.

Sagittaria sagittifolia st. r. Pyhäjoessa us. kohti; Piipsanjoessa; Vaikonojan alajuoksulla; Koiraajan suuosassa. Kasvaa liejukkorann.

Butomus umbellatus st. r. Joissa liejukkorann. Tavattu *Pyhäjoessa* seur. kohd.: Pappilan rannassa 1916 ja 1917 1 yks.; Pappilan ja Kurran väl. 1 yks. v. 1918; Kurrassa 1 yks. v. 1919; Väinölän ja Hemmilän rann. v. 1918; Tirilän talon kohd. M:nivassa v. 1919. *Piipsanjoessa* n. $\frac{1}{2}$ km. Aution yläpuol. v. 1918 1 yks.

Hierochloë odorata r. Tuoreilla, äskenvalmistetuilla niityillä. Mantilan niityllä *Hirsikosken läh.* joks. runs. pienemm. alueella; Kurrassa Eskolan niityllä Pyhäjoen S-puol.; *M:nivassa* Erkkilän niityllä. — Ennen on tämä kasvi ollut paljon yleisempi kuin nykyään. Keski-ikäiset muistavat sen heidän lapsuutensa ajalta monilla niityillä ja Pyhäjoen rantapensastoissa, mutta nykyään sitä ei enää tavata. Syynä sen häviämiseen on arvattavasti ollut se, että siitä, hyvätuoksuinen kun on, on valmistettu lettejä, joita naiset ovat pitäneet vaatteitensa joukossa, jotta ne tulisivat hyvätuoksuisiksi; pojat ovat niitä pitäneet lakkinsa sisällä. *P:koskella* Männistön ahteella n. 15 v. sitten hajuheinää tavattiin runs., mutta nyt ei enää ensinkään.

Anthoxanthum odoratum fqq. Jokiahteilla, rinne- ja kuivilla metsäniityillä, pellonlaiteilla ja pientareilla, lehti- ja harvoissa sekametsissä.

Baldingera arundinacea p. Purojen ja jokien rann. etenkin pensaik. Vaikonojan varr. esim. Hannuksen ja Raudas-
kosken alap. ja Pökkylän kohdalla sekä yläp.; Nuhanojan

varr. Mäkelän torpan ja Nuhan talon väl. mon. kohti; Pirnesojan varr. Rajalan torp. ja maant. väl.; Piipsanjoen rann. Lehtopään ja Peränkosken väl.; Savalojan rann. Toivolan torpan kohd. ja sen alap. Oulaistenojan rann. Lastumäen alap. pellontörmällä runs.; lähempänä Isojärveä muutam. kohti rantapensaikoissa niuk.

Phleum pratense st. fq. Teiden vars., pellonpientar., kedoilla, jokiahteilla j. n. e. siellä täällä, sitäpaitsi viljelty (ks. siv. 16).

Phl. alpinum p. Rantaniityillä ja metsämailla hajan. yksil. siellä täällä. Kirkonk. kansak. N-puol. olev. metsikössä ja peltojen laiteilla; Salonsaarella kirkonk.; Lähdekankaalla Kylmälän puol.; Likalan ympäristöllä; Isojärven ympärillä; Järvi-korvessa; Ahonperällä; Piipsanjoen varr.; Pijärven ja M:nivan kylissä olevien ojien vars. olev. niityillä.

Alopecurus geniculatus st. fq. Saviperäis. jokirannoilla, etenkin Pyhäjoen, maantienojissa sekä pihamailla, esim. kirkonk. kansak., aseman ja Väinölän pihoilla. Nähty monessa muussakin paik. etenkin kirkonk.

A. fulvus fq. Kost. niityillä, rann. ja ojissa, us. edell. seurassa, mutta sitä yleisempi. Pyhäjoen rann. paikoin hiekkarann.

A. pratensis p. Viljelysmaiden läh., pellonpient., latojen edust. Viljelty vähän (ks. siv. 16), mutta liian varhaisen kukkimisen tähden sitä lakattu melk. kokonaan viljelemästä.

A. arundinaceus rr. — Pyhäjoen N-rann. pappilan ja Kurran väl. v. 1918 3 yksil. Kasvin esiint. ei ole tark. tullut kiinnitetyksi huomiota.

Nardus stricta fq. Tavallisimmin kuiv. ja laih. niityillä, jokiahteilla, josk. kosteammalla laih. maalla.

[*Milium effusum* rr. Yliopp. K. Martikaisen herbariossa merkitty Oulaisista otetuksi. Itse en ole löytänyt; kasvin esiintym. Oul. epävarma.]

Apera spica venti fq. Viljelysmailla, varsinkin ruispelloissa.

Agrostis stolonifera st. fq. Rantaniityillä ja rann. Yleisyyshavainnot ehkä liian puutteell.

A. vulgaris fqq. Kuiv. niityillä ja kedoilla, metsissä, melkeinpä kaikenlaisilla paikoilla.

A. canina fq. Kost. niityillä, nevoilla ja rannoilla.

Calamagrostis epigea fq. Aukeilla hiekkaisilla mäillä, rautatienpenker., kuiv. pellonpient., kivikkaisilla ja hietaisilla purojen rann. sekä laskettujen järvien vanhoilla rantapenk.

C. stricta fq. Puro- ja jokirann., nevaniityillä, laskettujen järvien entisellä pohjalla.

C. lapponica st. r.—p. Kuivilla hiekkamailla ja kallioilla, soramäillä ja harjuilla, josk. kost. metsämaalla. P-järven nuorisoseuratalon mäellä; Raudaskosken tien varr. läh. maant.; Koiraojan varr. mets.; kirkonk. kansak. N-puol.; P:koskella Laulumaan talon E-puol. olev. kallioilla; Niittylahden ja Perikankaan väl. kangasmetsässä; Kytökorven W-puol. olevilla hiekkamailla. Nähty muuallakin, mutta jäänyt merkitsemättä.

C. phragmitoides fq. Kost. kuusimets., notkelmissa, jokien ja purojen rann., kost., pensaikkoa kasvav. niityillä, viljelysmaiden laiteilla.

C. lanceolata p. Kost. sekamets., niityillä pensaik. Lajin yleisyyttä vaikea määrätä siksi, että sen helposti sekoittaa edelliseen lajiin. Mahdollisesti yleisempi.

Avena fatua r. P:koskella Poutisen talon peruna- ja naurismaassa sekä ohrapellossa. On hyvin haitallinen rikkaruoho, sillä se uhkaa tukahduttaa ja peittää varsinaiset peltoon kylvetyt viljelyskasvit jo nuorina taimina. P:koskella Kalliokuljun talon pellossa on kasvanut hukkakauraa jo n. 15 v. Ensi vuosina se tukahdutti kaiken peltoon kylvetyn viljan, mutta on viime vuosina suuresti vähentynyt, kun peltoon ei ole mitään kylvetty, vaan hevosilla syöttämällä on kasvavaa hukkakauraa hävitetty. Ei ole tietoa, mistä kasvi on tullut.

Aëra flexuosa fqq. Kuiv. metsämailla, niittymäillä ja kallioilla.

A. caespitosa fqq. Tuoreilla niityillä, kedoilla, pellonpient. j. n. e. Muodostaa paikoin josk. puhtaita kasvustoja luonnonniityillä. (A h e n u r m i, k u i v a n u r m i.)

f. altissima. — Siellä täällä niityillä, esim. Piipsjärven rann. Vaikon- ja Koiraajan sekä Pyhäjoen vars. olev. niityillä hajan. yks.

Phragmites communis st. fq.—p. Joissa ja järvien rann.; nevoilla harv. *Pyhäjoessa* M:nivank. Salonpään läh.; Annessa; Oulaistenk. Kurrassa; Hirsikosken yläp.; P:koskenk. Kastarin alap. Vaikonojassa Lampoperällä; Raudaskosken ja Vaikonpään talojen alapuol. Isossa ja Pienessä Kyrön-lammessa joit. pehkeitä; Vähäjärven E:rann. entisellä kuivuneella järvenpohjalla hajan. korsia; Isossa Kalliojärvässä ja myös Pienessä Kalliojärvässä; Pitkälammessa; Likalanjärvässä Petäjäniemen talon ja Särkijän niityn kohdalla; Piipsjärvässä, jossa ennen järven kuivaamista (n. 40 v. sitten) kasvoi ruokoa runs., kasvaa sitä nyt niuk. ja ainoast. Kurjen talon kohdalla entis. rantapensaikoissa, Honkarannalla ja Niemen talon kohdalla n. k. Niemennokassa; Pienessä Viitasessa; Likälammessa; Isossa ja Pienessä Ohilammessa; Isojärven entisellä rantapenk. Kaikissa edellämainit. paik. kasvaa sitä vähän, suurempia kasvustoja muodostamatta. Ruokonevalla ja Kaijannevalla on ruokoa runs., niukasti Laitanevalla, vähän Ohinevalla pienemmän lammen läheis.

Bromus secalinus p. Viljapelloissa, etup. rukiin joukossa. Kansa kutsuu sitä rukiinkauraksi ja moni uskoo siitä kauran polveutuvan. Jotkut ovat sitä kylväneetkin vähän, toivossa saada siitä kauraa. Pappilan ruispellossa 1917 muutamia yks.; Heilalan ruispellossa karjamajan läh. 1918; Asikkalan vehnäpellossa 1918; Salonpään pellossa 1919; kirkonk. Niemelän vehnäpellossa 1920 runs., samoin er. Piipsjärven E-puolella olev. ruispellossa 1920. Nähty monessa muussakin pellossa, esim. P:koskella. Näyttää siltä kuin kasvi viime vuosina olisi tullut yleisemmäksi.

Poa annua fqq. Pihoilla ja tienvier., muodostaen tiheitä ja matalia kasvustoja. Esiintyy pienien ja nuorien mökkienkin pihoilla.

P. pratensis fq. Lehtimets., kedoilla, niittymäillä, pellonpientar. ja pihoilla.

P. trivialis st. fq. Metsäpurojen rann. ja metsäniityillä, viljapelloilla, puutarh. Yleisyyshavainnot puutteelliset.

P. serotina p. Rann. ja lehtimets. Pyhäjoen, Oulaisten ja Vaikonojan vars.; Riihikankaalla; Uudellakankaalla. Havainnot puutteell.

P. nemoralis st. r. — p. Varjoisissa puutarh. ja lehdoissa. Piipsjärven N-puol.; Kurrassa ojissa ja pensaik.; Oulaisten ja Vaikonojan vars. niittyjen laiteilla koivumets.; Yliniemen läh. lehdossa Pyhäjoen S-rann.; P:koskella Pyhäjoen N-rann. Vaikonojan suun alapuol. Havainnot lajin yleisyydestä vaillin.

Dactylis glomerata rr. Rautatienpenk. n. $\frac{1}{2}$ km. rautatiesillasta etelään v. 1920 1 mätäs. — Sitäpaitsi viljelty.

Molinia coerulea fq.—st. fq. Soilla, Pyhäjoen kivisillä ja hiekkaisilla rann. Nivankoskella.

Festuca elatior st. fq. — p. Piholla, pellonp., maantienvier.

F. rubra fqq. Niityillä, kedoilla, pellonpient., kuiv. ja tuor. mailla.

F. ovina fq. Kuiv. niityillä, kallioilla, auk. ja kuiv. kangasmets.

Glyceria fluitans r. Maantienojassa *kirkonk.* muutamia yks. v. 1917; P:kosk. Poutisen lähellä Pyhäj. N-rann. v. 1918.

Atropis distans p. *Kirkonk.* Väinölän ja pappilan pihamaille; *Lampoperällä* Suvannon asuinrakennuksen seinustalla; P:koskella Poutisen, Yli- ja Keskikastarin ja Kuljun talojen pihalla. Raudaskosken, Pohjosen ja Isojärven talojen piholla kaukana sydänmaalla. Laji luultav. yleisempi kuin mitä muistiinpanoista voi päätätä, sillä en aina ole muistanut tarkata sen esiintymistä.

Melica nutans st. fq. Lehdoissa, kallioiden juurella ja metsämailla, etenkin hikevillä mailla, Pyhäj. ja Piipsanj. ranta-pensaik.

Triticum repens fqq. Pelloilla, pellonpient., puutarh. ja piholla muodostaen joskus hyv. taajoja ja rehev. sinivihr. värisiä kasvustoja. M:nivassa v. 1918 erään mökin edustalla pieni peltosarka kokonaan rehevän juolavehnän vallassa. (Peltotuola.)

Tr. caninum rr. *P:koskella* Pyhäj. N-puol. Vaikononjan suun kohd. olev. matal. kivis. mäenrint. joks. runs. pienellä alalla.

Eriophorum polystachyum fqq. Soilla, kosteilla niityillä ja rann. Tätä samoin kuin muitakin tämän suvun lajeja kutsuu kansa mustapääksi.

E. gracile p. — st. r. Soilla hajan. yksil. Koiranevalla; Ritalammin ympärillä; Pjärven kylän uuden tien varr. olev. soilla; Yrityksen ja Ahonperän ympärist.; Oulaisten- ja Vaikononjan vars. olev. suoniityillä; Piipsanjoen varr. kost. niityillä; Kytökorven puol. sekä Oulaisten että Ylivieskan puol.; Pirnesjärven läh. (Backman). Havainnot vaillin.

E. vaginatum fqq. Aukeilla rämeillä, nevaniityillä, korvissa, pienten metsälampien rann.

E. alpinum st. fq. — p. Rämeillä ja nevoilla, kost. nevaniityillä. Laji esiintyy etup. hajan. ryhminä, harvemmin laajemmalla alueella valtakasvina.

Scirpus lacustris st. fq. Joissa, ojissa ja järvissä. Likalanjärvessä laajoja kaislikkoja, suurin Likalan tal. kohdalla; ei Vähä- eikä Isojärvessä. Pyhäj. ja sen sivuojissa mon. kohti.

Sc. silvaticus st. r. Jokirann. Pyhäjoen rann.: Annosen sahan l. joen N-rann.; M:nivan ja kirkonk. väl. S-rann.; rautatiesillan yläp. S-rann.; Kurrassa 2 paik. N-rann.; Hirsikoskella N-rann.; Vääränkosken saarella; Nuhanojan suussa; Kastarin myllyn yläp. ($\frac{1}{2}$ km.) useamp. yks.; Hirsikosken kohdalla joen N-rann. olevassa pienessä lammik.; Autiossa Piipsanj. rann. us. yks.; Pirnesoja, Rajalan torp. läh. (Backman). Useimm. esiintyy kasvi yksitellen, vain harvoin useampia yksil. samalla paik.

Sc. caespitosus st. fq. Nevoilla ja nevarämeillä joka puolella pitäjää. Luminevalla; Koiranevalla; Oulaisten- ja Vaikononjan vars. olev. nevoilla ja rämeillä; samoin useilla rautat. varr. olev. soilla. Muutamilla nevoilla pienemm. alueilla valtakasvina; harvoin muodostaa puhtaita kasvustoja.

Sc. acicularis r. Matalassa vedessä ja vesirajassa savi- ja savihietarann. Pyhäj. rann. esim. pappilan rann. ja Kur-

rassa joen N-rann.; S-rannalla Oulaistenojan W- ja E-puolella. Kasvi muodostaa paikoin tiheitä mattoja joen pohjalle. Mahdollisesti yleisempi vaikka pienenä rantakasvina jäänyt ehkä huomaamatta.

Sc. eupaluster fq. Järvien, jokien ja lampien kivisillä ja kovapohjaisilla rann., maantien ojissa.

Sc. mamillatus fq. Soisilla rann., suo-ojissa ja -haudoissa, metsälampien ja jokien rann. sekä lätäköissä ja maantienojissa.

Rhynchospora alba st. r. Kaijannevalla P:koskella joks. runs.; Isonvalla yksittäin; Ison ja Pienen Kalliojärven rann. joks. runs. entisellä järvenpohjalla; samoin Kallionevalla Pitkälammen rann. *Carex lividan* ja *Lycopod.* inun-datumin seur. [Yliviesk. rajalla olevan Mutulammen rann. Yliviesk. puol.]

Carex vesicaria st. r. Pehmeäpohjaisilla rann. paik. niuk., paik. taajoja kasvustoja muodostaen. Oulaistenojan varrella n. $\frac{1}{2}$ km. Isojärven alap. yksi pieni mätäs. Piipsanj. varr. Isonkankaan alap. joen W-rann. Likalanjärven rann. paikoin. Pyhäjoen S-rann. Hirsikosken alap. joissakin kohti joks. runs. sekä Yliniemen kohdalla. Vaikonojan alajuoks. varr. sekä Pohjosen yläp. tarkemmin muistamatta missä kohti. Nuhanojan varr. keskijuoksulla. Pirnesojan varr. Rajalan alap. niukasti 2 paik.; Hanhinevan kruununpuistossa (Backman).

C. rostrata fqq. Monenlaisilla paikoilla: rann., ojissa, järvissä, nevoilla, kost. niityillä ja korvissa. Suo-ojissa ja -haudoissa us. hyv. suur. muotoja, jokirann. hentoja, mutta taajoja kasvustoja muodostavia.

C. filiformis fqq. Metsälampien rann. vesirajassa muodostaen tiheitä kasvustoja. Nevoilla ja märillä nevaniityillä paik. melk. yksin vallitsevana. Tähtkättömät varret hyvin tavall.

C. pallescens p. Letoniityillä, mäkitöyräillä ja jokitörmillä. Autiossa ja sen alap. Piipsanj. varr.; P:koskella Pyhäjoen S-puol. Kastarin myllyn kohdalla; Nuhanojan rantaniityillä; Kurraniityllä; Vaikonojan varr. niitynlaiteilla Hannuksen alap. Kaikkialla esiintyy kasvi yksitt.

C. irrigua fq. Aukeilla nevoilla ja rämeillä, märillä nevaniityillä sekä korvissa, useimm. yksit.

C. limosa st. fq. — p. Nevoilla ja kosteissa korpimaissa. Kirkkonevalla; Hirvisalossa; Oulaistenojan, Vaikonon ja Nuhanon varr. Havainnot puutteell.

C. Oederi rr. Pirnesjärven W-ranta (Backman).

C. sparsiflora p. Niitynlaiteilla, mäkirinteillä ja kedoilla. Pyhäj. ahteilla useassa kohden; Vaikon-, Nuhan- ja Oulaistenon varr.; Piipsjärven rann.; Järvikorvessa; Isojärven ympärist.

C. livida p. Nevoilla, nevaniityillä ja rämeillä tav. laikuittain suuremmilla ja pienemmillä aloilla. Koiranevalla; Isonnevalla; Vaikon- ja Oulaistenon yläjuoksun varr. olev. nevoilla ja niityillä runs.; Kaijannevalla P:koskella; Suhakassa Kaivosojan varr.; Äijönnevalla Savalojan varr.; Kallionnevalla Kalliojärvien ja Pitkälammen ympärillä. Hanhelan kruununpuist. us. kohti; Hirvinevan kr.puist. tuskin nähty (Backman). Monessa paikassa on tämä kasvi valtakasvina, joten nevat ovat aivan harmaita; kansa kutsuukin niitä *valko-nevoiksi*. (Taarna, valkottaarna.)

C. globularis fq. Rämeillä ja soiden laiteilla, kosteissa koivu- ja kuusimets. mättäillä.

C. Buxbaumii rr. 1 yks. Ruokonevalla jonkun matkaa Ruokolammen yläp. läh. Vaikonon N-rant., missä se kasvoi tavallisten nevakasvien joukossa. Pitemmän aikaa etsittyäänikään en onnistunut löytämään useamp. yks.

C. aquatilis st. fq. Jokien rann., ojissa, kosteissa, keväisin tulvanalaisissa rantamets. ja niityillä, laskettujen järvien entisellä pohjalla. (Piipsjärvi, Likalanjärvi, Iso Viitonen). Tavataan Oulaisten kaikkien ojien rann. sekä myös korvissa (Kaijannevankorpi). Nevoilla harvinainen. Muodostaa harvemmin suurempia kasvustoja (Pyhäjoen S-rann. P:koskella); usejn on sitä vain vähän paikassaan.

C. acuta fq. Jokien, järvien ja lampien rann. monin paikoin taajana vyöhykkeenä rann., etenk. kovapohj. vesissä. Harvoin märillä niityillä ja kosteissa korvissa.

C. caespitosa st. r. Korvissa ja purojen rantaniityillä. Kaijannevan korvessa P:koskella niukasti; Hirvisalossa, korpi-

maalla; paikoin Vaikon- ja Oulaistenojan varr.; Pyhäjoen varr. Salonsaarella kirkonk.

C. Goodenoughii fqq. Märillä niityillä ja korvissa, jokirann., kuiv. mäillä, piholla, tienvier. j. n. e. — *β juncella*. Rann., soiden laiteilla pensast., kuusimets. ja märillä niityillä.

C. echinata st. fq. — p. Soilla ja märillä niityillä. Merkitty ainoast. Pohjoisen Kyrönlammen rannalta, Vähäjärven E-puol., Piipsanjoen E-puol. olev. nevaniityltä Aution alap., Yrityslammen läh., Salonsaarelta (kirkonk.) ja Oulaistenojan varr. us. kohti. Jäänyt joskus tarkkaamatta.

C. Persoonii p? Esiintyy niukanl. tuor. niityillä, metsäteiden vars. ja koivumets. Nähty us. kohti, vaikka jäänyt monasti merkitsemättä muistiin.

C. canescens fqq. Kosteilla ja märillä niityillä, soistuneilla metsämailla, nevojen laiteilla.

C. tenuiflora rr. Yrityslammen SE-puol. olev. tuor. niityllä joks. runs.

C. loliacea r. Lähdekorvessa ja Raudaskosken talon NW-puol. olev. korpimaisessa mets. yksit. Hirvinevan kr. puiston Lähdekorvessa 2 eri paik. (Backman).

C. tenella rr. Isojärven ja Ruokolammen väl. olev. Hirvisalon korvessa pienellä alalla runs.; Hirvinevan kr. puistossa Isokorvessa (Backman).

C. leporina p. Kasvaa Oulaisissa tavallisesti polkujen vierillä, us. hyvinkin kaukana asumuksista, kuten *P:järvellä* Ahonperän ja Yrityksen talon välillä; *P:koskella* Hyvärin ja Laulumaan välillä sekä Kytökorven ja Kortteen välis. tiellä. Silloin tällöin tavat. myös jokienkin vars., kuten Piipsanjoen rann. Aution läh. ja Pyhäjoen rann. Kastarin tal. kohdalla *P:koskella*. Esiintyy myös kedoilla (Kivisalon torppa *P:järvenk.*) ja pellonojissa ja pient. (Hirsikoski, pappila).

C. chordorrhiza st. fq. Nevaniityillä ja nevoilla, varsinkin märemmillä kohdilla sekä kost. korpimaissa (Hirvisalo, Riihikangas. Mäkelän torpan l. Nuhanojan varr.).

C. pauciflora fq. Rämeillä ja rahkanevoilla, paik. hyv. runs.

C. dioeca p. Nevaniityillä ja soilla, paikoin runs., pai-

koin vain hajan. yks. Merkitty muistiin P-järvenk. Isonkan-
kaan kohdalta Piipsanjoen varr. olev. helluv. nevaniityltä;
Kaijannevalta P:koskella; Vähäjärven S-rannalta; Isojärven
ympäristöltä; Oul. ojaan laskevan Vähänojan varr. olev. neva-
niityltä molemp. ojain yhtymäkohdan läh.; Vähäjärven yläp.
Oulaistenojan varr. nevaniityltä.

Calla palustris st. fq. Ojissa ja lammikoissa, jokien ja
järvien rann., kuusikorvissa ja nevoilla. Yleensä esiintyy
laji vain pienillä alueilla ja usein vähävaltaisena, mutta kui-
tenkin näkee sen joskus vähän laajemm. alueilla muodosta-
van taajoja kasvustoja, kuten esim. Ison Viitasen rann. (siv.
13) sekä Haapavedelle vievän maantien ojassa n. 4 km. Ou-
laisten as. (Hedelm. kutsut.: r a a t t e e n k ä p y.)

Lemna minor r. Ritalammesta Koiraojaan kaivetussa
suoviemäriässä Koiranevalla ei kaukana Ritalammesta hyvin
runs. (v. 1920), paksuna kerroksena vedenpinnalla n. $\frac{1}{2}$ km
matkalla. P:koskella Takalon talojen karjapihan takana ole-
vassa pienessä vesikuopassa niukasti (v. 1920). Oulaisten
—Haapaveden maantien ojassa yhd. kohti (Backman).

Juncus conglomeratus p. Kost. paikoissa, etup. ojissa.
Ylivieskaan viev. maantien ojassa Anttilan vahtituvan koh-
dalla sekä $\frac{3}{4}$ km. vahtituv. Yliv. päin; Morkonniityllä Hirs-
kosken tal. maalla muutam. mättäitä; 6 km. Oulaisten kir-
kolta Pyhäjoelle viev. maant. ojassa us. mättäitä samoilla
paikoilla. Uuden, Merijärvelle viev. maant. ojassa n. 4 km.
Oul. kirkolta joit. mätt.; saman tien varr. Nuhan tal. läh.
Isonevalla Kaivosojassa monessa kohti. M:nivassa Herralan
talon kohdalla maantien ojassa. Oulaistenojan N-rann. Vähä-
järven yläp. olev. kosteassa sekametsässä 2 mätästä. Hanhe-
lan kruununpuist. rämeentapais. maalla ainakin 10 eri paik.
(Backman).

J. filiformis fqq. Kost. niityillä, järvien, jokien ja puro-
jen rann. ja ojissa us. hyv. runs.

J. alpinus fq. Rann., kost. ojissa, etenkin muta- ja lieju-
pohjalla, kost. metsäteiden reunoilla, paik. yksitt., paik. runs.

J. bufonius fqq. Kost. metsäteillä, rann., myös hiekkai-
silla, ja ojissa, joskus kytömaillakin.

J. stygius st. r. Mutasoilla, joskus rahkasammaleen joukossa. Suolla Löytyn N-puol. M:nivassa; Oulaisten ojan varr. nevaniityillä; Vaikonojan varr. Pohjosen yläp. paikoin niin runs., että nevaniityt saavat punanruskean värin; Ruokonevalla; Kaijannevalla; Äijönnevalla Savalojan varr.; Tuulaanojan varr. olev. nevaniityillä läh. oja; Kallionevalla Pitkälammen ja Pienen Kalliojärven ympärillä. Luultav. kasvaa muuallakin, mutta kun sitä on kevätkesästä vaikea huomata, niin mahdoll. jäänyt huomaamatta. (Veritaaerna.)

Luzula pilosa fq. Mets. ja lehtoniityillä yksit.

L. multiflora fq. Tuoreilla ja kuivemm. niityillä, lehtimets., metsäteiden vars., perkkiöillä ja vanh. kytömailla.

L. sudetica. Leveneminen tuntematon, syystä että kasviin on kiinnitetty liian väh. huom. Merkitty Kurran niityltä Pyhäjoen N-puol. sekä Irvan W-puol. Luultav. palj. yleisempi, mutta kuitenkin edell. harvinaisempi.

L. pallescens st. r. Kuiv. niityillä, heinäpell. pient. Merkitty ainoast. Maunulan majalta; rantaniityltä pappilan ja kirkon väl.; kirkonk. Anttilan tal. läh. pappilan heinäpell. Muualakin nähty. Havainnot puutteell.

[*Allium schoenoprasum*. Villiytynäänä pappilan puutarh. ulkop. jokitörmällä puutarh. kohdalla sekä pellonlaiteella puutarh. vieressä.]

Convallaria majalis p. Jokiahteilla runs., kivikkorinteillä, lehdoissa, harvemm. sekamets. Melkein kaikkien Oulaisten jokien ja purojen rann., paikoin runs. Yrityksen kivikk. pellonlaiteella (v. 1919). Pohjosen yläp. Oul. ojan varr. sekamets. niukanl.

Majanthemum bifolium fqq. Kaikell. kovapohj. maalla: kuusi-, lehti- ja sekamets., niityillä ja jokitörmillä, paikoin tasaisesti laajalle levinneenä, paikoin laikuittain.

Paris quadrifolius st. fq. Lehdoissa, varjois. rantapensaik. ja ojissa pensaiden joukossa, harvoin laajemmalla alueella. Pyhäjoen varr. us. kohti; Oulaisten-, Vaikon-, Matka- ja Pirnesojan vars. vähävalt.

Iris pseudacorus r. Pyhäjoessa Hirsikosken yläp. alkaen. P:koskella joks. runs. Harv. näkee kasvin kukalla. Saval-

ojassa Merijärven puol. läh. Oul. rajaa. Sieltä tuotu pari pehettä Likalanjärveen Likalan talon rantaan, missä näyttää viihtyvän hyvin. (Miekkahaina.)

Orchis maculatus st. fq. Lehti- ja sekamets., joskus kuivalla hiekkamaallakin, niittyjen laiteilla ja soilla, kaikkialla harvakselt.

O. incarnatus r. Nevoilla ja rämeillä yksin. yks. Koira-nevalla; Nikkarinnevalla; Kaivosojan S-puol. läh. rautat.; Isonevalla; saman nevan laiteella Maunulan majan NW-puol.; Vähäjärven E-puol. rämeellä us. yksil.

[*Gymnadenia conopea* rr. Opettajatar Elin Pekurin herbariossa merkitty otet. Lantastennevalta. Olen mainitun nevan tutk. joks. tark. tätä lajia löytämättä.]

Platanthera bifolia p. Tuoreissa sekamets. sekä lehdon luontoisilla mailla, etup. yksitellen, harv. paik. runsaslukuisemmin. Vähäjärven SW-rann. lehtom. niemekk. joit. yksil.; lähellä Kangaspään torpp. sekamets.; Vaikonpään ja Pökkylän väl. sekamets.; Lantastennevalla; Järvikorvessa; Hirvisalossa kost. korven laiteella sekamets. runs.; Isojärven ymp.; Vähä- ja Isojärven väl. sekamets.; Maunulan majan N-puol. olev. koivikossa; Pyhäj. S-puol. olev. niittyjen laiteilla pappilan alap.

Coeloglossum viride st. r. Kirkonk. Salonsaaren niityllä runs.; Pirnesojan rantaniityillä Rajalan torp. kohdalla runs.; Hirvisalossa. Muualta ei ole merkitty.

Listera cordata st. fq. Korvissa ja korpimaisissa kuusi- ja sekametsissä tav. yksit., mutta joskus pienillä aloilla joks. runs.

Goodyera repens r. Oulaistenojan N-puol. Kangaspään kohdalla olev. kuusimetsässä 1 yksil. Hakemallakaan en ole muualta löytänyt. Hirvinevan kruun.puist. 2 paik. (Backman).

Coralliorrhiza innata p. Tuoreissa mänty-, seka- ja kuusimets., kost. niittyjen lait. hajan. yksil. Kottihaassa kirkonk.; Vajekankaalla mäntymets. läh. Kylmälän taloa; Riihikan-kaalla; Järvikorvessa; Hirvisalossa; Pieskonnevan laidalla; Kangaspään läh. kuusimets.; M:nivassa Salonsaarella; P:koskella sekamets. Muuallakin nähty.

Malaxis paludosa r. Nevoilla, paljaalla mudalla. Ruokonevalla; Kaijannevalla joks. runs.; Äijönnevalla; Isonevalla useimmit. niuk.

Dicotyledoneae.

Populus tremula fq. Kasvaa hyvin vaihtelev. paik., kuten korvissa, lehti-, seka-, mänty- ja kuusimets. useimm. vähävalt. Paik. talojen ja viljelysmaiden lähetyillä melk. puhtaita haavikoita, jotka yleensä ovat harvin. Vaikonojan varr. Lampaanluhdan ja Karinkorvan tienoilla haavikoita sekä Kytökorven sydänmailla.

Salix pentandra st. fq. Rann. metsäpurojen vars., metsäniityillä, viljelysmaiden läh., tavall. pensasmaisena. Puumaisena harvinaisempi ja esiintyy silloin ainoast. yksinäisinä puina. Käytet. koristuskasv.

S. lapponum st. fq. Nevaniityillä, soistuneilla ja vetisillä mailla, rann. Muodostaa tavall. pienempiä kasvustoja, josk. laajempiakin pensastoja. Lehtiensä karvaisuuden ja muodon puolesta hyvin vaiht. (H a r m a a p a j u.)

S. phylicifolia fqq. Järvien ja jokien rann., pellonpientar. ja niityillä muodostaen joskus läpipääsemättömän tiheitä pensastoja. Oulaisten yleisin paju. (V e s i p a j u.)

S. aurita fq. Kosteilla metsämailla, nevaniittyjen laiteilla, purojen rann., pellonpientar. ja niityillä. Joskus kuivallakin metsämaalla. Laji on Backman'in mukaan ainakin Hanhelan kruununpuistossa harvinaisempi kuin seuraava laji.

S. cinerea st. fq. Järvien ja purojen rann., ojissa, kosteilla niityillä. Kosteissa mets. harvinaisempi. (H a r m a a p a j u.)

S. caprea st. fq. Lehtoniityillä, havu- ja sekamets., niitymäillä ja rann.; aina yksitt.

S. livida p. Yksittäisinä pensaina, harv. pienempinä pensastoina, mäkirinteillä, lehtimets. laidoilla ja purojen laaks., josk. nevojen laiteilla ja kost. metsissä. Oulaistenojan varr. niityillä; Vähäjärven S-puol. olev. mets.; Isonevan S-laid.; *P.koskella* Pyhäjoen N-puol. Laulumaan W-puol. metsänlaid.;

Vaikonojan S-puol. metsänlaid. Hannuksen alap.; Matkaojan varr. Viiankorven läh. kost. mets. joit. pens.

S. repens st. fq. Kuiv. sekamets., kivisillä rann., rautat. penk. ja pellonpient. Esiintyy hyv. monimuotoisena sekä kokonsa että ulkomuotonsa puolesta, vaihdellen pienistä, pitkin maanpintaa kasv. muodoista lähes metrin korkuisiin sekä kaljulehtisistä enemm. tai väh. karvaisiin muotoihin. — *f. arenaria* st. r. Honganpuhdon W-puol. olev. peltojen laiteilla; Koiranev. Ritalammin läh.; Oulaisten- ja Vaikonojan varr. muutam. kohti. Laji mahdoll. yleisempikin.

S. myrtilloides st. fq. Kost. nevoilla ja nevaniityillä, rämeillä ja korpimaissa, matalilla rann. (Piipsanjoki), joskus harvin. kuivemmissakin mets. (Nuhanojan varr.). Viljelyseuduilla ei tavata.

Pajujen sekamuotoja, joista etenkin *S. aurita*'n sekamuodot ovat tavall., en ole kerännyt, kun en itse ole kyennyt niitä määräämään.

Betula verrucosa st. fq. Jokiahteilla ja niittyjen lait. ja mäkirinteillä, yleensä lihavamalla maalla.

B. odorata fqq. Kasvaa mets. ja rann., korpimailla ja soiden lait. Koivumets. valtavana enemmistönä. Tiheänä viidakkona laskettujen järvien entisellä pohjalla (siv. 10).

B. nana fq. Mäntyräm., nevojen lait., harvin. kost. mets.

B. nana × *odorata* r. Kuiv. metsämailla. Likalan tal. läh. 2 n. 3 m. kork. puuta; Viitasen nevalla Hanhipellon palstalla ladon l. 1 yks.; *M:nivassa* Pyhäjoen S-puolella kruununmets. 1 yks.

Alnus glutinosa r. Korvissa ja soid. lait. [Hirvinevan kruununpuist. rämeellä H-nevan E-laidalla Rinnetkankaan alap. n. 2,5 km. Leukalan metsävahdintorpasta NW:een (us. puita); 1 km. edell. NE:een lähderikkaassa korvessa R-kankaan W-rint. Leukalan ja Ukonmurron välisen polun läh. us. suor. puita, 10—12 m. kork. läpimitta 25—32 cm. Uskottavan tiedonannon muk. Isojärven ja Vaikonpään välillä Heikinlahjan nevaniityillä. Backman, 1919.] Itse olen saanut tietooni seuraavat tervalepän kasvupaik.: *P:järvenk.* Kivilahden tal. torp. (Pirnesjärven rann. Haapaveden pitäj.) perkkiönii-

tyllä Oulaisten puol., n. 3 km. talosta NW:een us. suorja yksil., n. 10 m. kork., 8—9 tuumaa läpimitat. rinnankork. (Tiedonantaja torpanisäntä E. Yliniitty.) Loutenevan metsäsar., samannimisen nevan S-laid. Perikankaan tal. maalla muutamia kymmeniä kauniita ja suorja, n. 15 m. kork. puita, joista suurimmat olivat rinnankork. läpimit. n. 22 cm. Maassa oli us. lahoavia runkoja, sekä eräitä runkoja rankakasassa. Ainoast. muutamien kantojen juurella 1—3 vesaa. Suurimmat kannot läpimitat. n. 30—32 cm. (E. Yliniityn kertoman mukaan kaadettiin tästä samasta mets. 2 tervaleppää, joiden 15 m. pit. runko oli latvasta 8—9 tuumaa.) Perikankaan tal. n. 2,5 km. E:ään on Hietasyrjän kruununpuist. aivan edellämainitun mets. vier. muutamia puita. Noin 1 km. S:ään Yrityksen (Kauniskangas) talosta on Soljannevan SW-laidalla rämeellä Anttilan torp. maalla 4 terval., joista pisin on n. 10 m., rinnankork. läpimitat. 15—16 cm. Samoilla seuduilla Yrityksen talon isännän ilmoit. muk. runs. terval. Vihannin ja Pyhäjoen pitäjien puol. Hetetlamin kruununpuistossa (vrt. Backman 1919). *P:koskella* Kaijannevan korvessa Poutisen tal. maalla kasvaa n. 20 yks. suurempia ja pienemp. terval., joista suurin on n. 8—9 m. kork. ja rinnankork. ympärimitat. n. 45 cm. *M:nivankylässä* Pyhäjoen S-puol. Rimpinevan läh. olev. tervahaudan, n. k. Rimpihaudan läh. yksi n. 9 m. kork. puu.

A. incana fqq. Rann., koivu- ja sekamets., lehdoissa, kuivilla viljelysten lähellä olev. mäillä, niityillä j. n. e. tavall. pensasm., josk. mets. 7—8 m. korkeana puunakin. Se esiintyy monimuotoisena. Tavataan melk. kaljulehtistä, kiiltäväpintaista *f. glauca*-muotoa ja tiheäkarvaista, suuresti *f. argentata* Norrl. muotoa lähenteleviä yks. sekä näiden välimuotoja. Harvin. ei myöskään ole alta vihr. hienokarv. *A. i. v. borealis* Norrl.

Urtica urens st. fq. — p. Pihoilla, asuntojen ja ulko-huoneiden nurk., puutarh., josk. pelloilla. Sydänmaan tal. harvinaisempi kuin Pyhäjoen laaks.

U. dioeca fq. Rakennusten seinust., raunioilla, vanhojen tervahautojen ympärist., kylissä tienvier. Josk. kaukana mets. vanh. talvitien varr.

Rumex domesticus fq. Pihoilla ja tienvier., pelloilla, pientar. sekä nurmik. (P a l o k u k k a.)

R. aquaticus p. — st. r. Pyhäj. rann. pitkin matkaa siellä täällä joks. runs., Vaikonajan ja Oulaistenojan rantaniityillä ainoast. suupuol., etenk. Pyhäjoen laaks. Piipsanjoen rann. Peränkosken alap. Hirvinevan kr.puisto, Lähdekorvessa (Backman).

R. acetosa fqq. Kost. niityillä ja pellonpient., kytömailla ja viljelykseen otet. suopelloilla ja -niityillä.

R. acetosella fqq. Kuiv. hiekkaisilla ja aurinkoisilla mäillä, kuivilla niityillä, kallioilla.

Polygonum convolvulus st. fq. Peruna- ja viljapell., tav. hajan. yks.

P. viviparum fq. Kedoilla, niityillä, suopelloilla, pihoilla ja tienvier., paik. hyv. runs.

P. amphibium r. Yliopp. K. Martikainen väittää varm. nähneensä tämän kasvin jossakin Oulaisten pikku järvessä; kuitenkin ei muista tarkemmin missä. Opett. V. Oksan ilmoit. muk. kasvanut ennen Koiraojassa ojan vesirikkaampana ollessa. Olen pitänyt tätä kasvia erityisesti silmällä onnistumatta sitä löytämään. Tuntuu kuitenkin hyvin luultav., että se kasvaa Pyhäjoessa.

P. lapathifolium fq. Viljelysmailla, esim. peruna-, ohra- ja kaurapell., lantakasoilla, paikoin Pyhäjoen rann.

P. hydropiper rr. *Kirkonk.* Pyhäj. eteläp. maantienojassa joku yks. 1918.

P. aviculare fqq. Pihamailla, tienvier., pell. (K a r t a n o k u k k a.)

Chenopodium album fqq. Pelloilla, etenkin perunamailla.

Montia fontana **lamprosperma* p. Lähteiden ympärist., lähdepuroissa, kost. niityillä ja ojissa sekä ajoittain kosteina olevilla savimaillakin. *Kirkonk.* hautuumaan eteläisen kivi-aidan vier. olev. ojassa hautuumaan ulkop.; maantienojassa sahan läh.; Pyhäjoen S-puol. pappilan W-puol. 2 ladon luona kost. niityillä; Oul.ojan S-puol. rautat. W-puol. lähteen ympär. lähell. rautat.; ylempänä Oul. ojan varr. kost. niityillä 3 kohdassa; Ritalammin läh. kost. metsässä. *M:nivassa* Sa-

lonsaarella; Pirnesojan ja Matkaojan varr. kost. niityillä. *P.koskella* Majalan mökin vier. kost. mets.

Dianthus deltoides rr. Yliopp. K. Martikaisen tiedonannon muk. kasvanut kirkonk. sahan läheisyydessä n. v. 1913. Satunnainen.

Silene inflata p. Pelloissa ja pientar. Kyrön talon (M:nivassa) pellon lait. joit. yks.; muidenkin tal. pell.; Salonsaarella M:nivassa niukanl. Kirkonk. Anttilan naurismaalla; pappilan heinäpell.; Törmälän ja erään toisenkin tal. pell. Törmäperällä; Ylimäen heinäpell. Hanhiperällä Hanhelan metsävahdin ruispell. muutamia yks. Kansan kertoman muk. laji levinnyt etelästä tuodun siemenviljan mukana. Ei mis-sään erikoisen runs.

Lychnis alba rr. Aseman lastauslait. l. 1 yks. kes. 1919 (Anna-Liisa Penttilä).

L. rubra st. r. *Kirkonk.* hautuumaalla joks. runs.; meijerin l. niuk.; rautat. varr. Pyhäj. S-puol. ratapenk. vier. sysi-miilun kohdalla; ratapenk. n. 2 km. as. etel. *P.koskella* Vaikon tal. kohdalla Pyhäj. N-rann. rantapuiden ja -pensaiden alla; Uudenkankaan läh. kauempana jokirannasta niityllä ojan varr. kasvavien koivujen ja leppien alla. Ei kovin runs.

L. flos cuculi st. r. Pyhäjoen rantaniityillä ja Pyhäjokeen laskevien purojen rann. Vaikonojan varr. vielä Pohjosen yläp. Pirnesojan varr. ei ole merkitty tätä lajia. (Jokiruusu.)

[*L. viscaria* rr. Yliopp. K. Martikainen ja insin. Jorma väittävät nähneensä tämän kasvin Oulaisissa, muistaakseen Törmäperällä. En ole itse nähnyt; mielestäni kasvin esiint. epävarma.]

Agrostemma githago r. Pappil. kaurapell.; Väinölän perunapell. v. 1917; Syrenin kaurapell. 1918. On paikkak. satunn., tullut venäl. kauransiemenen muk.

Stellaria nemorum r. Pyhäjoen laaks. siellä täällä niityjen ja peltojen ojissa sekä pensaikoissa (leppä-, tuomi- ja pajupensaiden jouk.). Löydetty seur. paikoista: Pyhäj. S-puol. pellonojasta Lehtopään kohd.; Pyhäj. N-rannalta n. $\frac{1}{2}$ km. ylösp. parantolan rannasta (Å. Laurin); Kurran niityllä ojissa;

Salonsaarella; rantapensaikossa Kurran ja Irvan väl.; pienessä rantalehdossa joen N-puol. Irvan W-puol. *P:koskella* Mantilan niityllä Hirsikosken läh. ojassa; joen N- ja S-puol. niittyjen ojissa, etenk. pensaiden alla; Poutisen niityllä. Pyhäj. laakson ulkop. hyvin harvin., löydetty ainoast. Waikononjan varr. olev. pienestä lehtom. metsästä Hannuksen läh.

St. media fqq. Kaikellais. viljelysmailla sekä pihoilla.

St. graminea fqq. Kuiv. niityillä, pelloilla, pellonpient., pihoilla ja rann. (Sirkansilmä.)

St. palustris rr. Piipsanjoen W-puol., Isonkankaan kohdalla olev. kost. niityltä muutam. yks.

St. longifolia r. Piipsanjoen E-puolella kuusikkokorvesta vähän Isonkankaan alap.; vanhan tervahaudan, Isohaudan, l. Pökkylään viev. tien varr. leppien juurella; Oulaistenojan varr. lehdossa $\frac{1}{2}$ km. Isojärven alap.

St. crassifolia rr. Piipsanjoen E-puol. Isonkankaan kohdalla lähteisellä niityllä joks. runs. Kirkonk. Pyhäj. N-rann. hautuumaan kohdalla pienen lätäkön reunalla (Å. Laurin).

Cerastium vulgare **triviale* fq. Pelloilla, niityillä, pellonpient., mäillä, tienvier., pihoilla j. n. e., joskus runs.

Arenaria trinervia r. Lehdossa $\frac{1}{2}$ km. Isojärven alap. Oulaistenojan varr. joks. runs.; Isohaudalla leppien juurella.

Sagina procumbens fq. Kost. ja varjois. metsäteillä, ojissa, pellonpientar., tienvier., rann.

Spergula arvensis fqq. Viljapelloilla ja hiekkaisilla avonmailla.

Nuphar luteum fq. Joissa, järvissä ja puroissa, etenkin mutapohj. vesissä. Kasvaa melkein kaikissa pikku järvissä; pienemmästä Kyrönlamasta ja Ritalammesta ei ole merkitty. — *f. tenella*. Merkitty isommasta Ohilammesta ja Yrityslammesta. Yleisyyteen kiinnitetty vähän huomiota.

N. pumilum r. Merkitty Vähäjärvestä, molem. Kalliojärvistä, Pitkälammesta, Mutulammesta (Yliviesk. puol.). Mahdollista, että laji on yleisempikin, mutta veneiden puutteessa on monen pikku järven tarkempi tutkim. ollut mahdotonta.

Nymphaea candida fq. Useimm. joissa, suuremm. puroissa ja järvissä, myös suolammeissa. Ei ole merkitty Ritalammesta.

N. tetragona r. Kasvaa vähäluk. Likalammissa Viitasen tal. läh., Isossa Viitasessa sekä Isossa ja Pienessä Kyrönlammissa hyv. vähäluk. — *f. pusilla*. Isossa Viitasessa. — Likalammissa erään yksil. verhiön sisälle sulkeutuneiden terältyvet punertavia, lieenee ollut *f. colorata*. Edellämainitulla järvellä käydessäni (13. VIII. 1920) olivat kaikki kukat jo sulkeutuneet, useimm. jo hedelmällä, joten en nähnyt yhtään kukall. yks., ja siksi *colorata*-muodon toteaminen jäi vielä epävarmaksi.

Caltha palustris fqq. Purojen, jokien ja järvien rann., ojissa sekä kost. niityillä, muodostaen paikoin joks. taajoja kasvustoja.

Trollius europaeus r. Jokirantaniityillä. *Kirkonk.* Hirsi-kosken Salossa pienellä alalla runs.; Irvan yläp. Pyhäj. N-rann. (Jaakkolan karjamajan läh.) muutaman sadan m.² laajuisella alalla runs. *M.nivassa*. Pajukankaan pellon päässä läh. joen rantaa muutamia yks. Kansan kertoman mukaan ollut ennen yleisempi, mutta kauniiden ja suurien kukkiensa tähden (kansa kutsuu tätä juhannuskukaksi) nyhdetään sitä huoneis. koristukseksi niin runs., että se on paik. kokon. hävinnyt (Aution sahan läheisyydestä Piipsanjoen varrelta).

Myosurus minimus st. r. Viljellyillä paikoilla. *Kirkonk.* pappil. rannassa n. v. 1906 (K. Martikainen); kaup. Penttilän mansikkamaassa 1918; Väinölän puutarh. kukkapenkissä 1918; P:koskella Laulumaan kallioilla 1919; Isojärven talon pihalla 1919. Kaikkialla vähälukuisena. Mahdoll. yleisempi-kin, mutta ei kyllin tarkattu.

[*Delphinium (orientale?)* Villiyttyneenä hautuumaan käytäv. 1 yks.; ei löytynyt haudoilta viljeltynä.]

Thalictrum flavum r. Kost. rantaniityillä ja pensaik. *P.koskella* Vanhan Laulumaan W-puol. olev. Pyhäj. rantaniityillä runs.; Uudenkankaan läh. niityillä; Poutisen niityillä Pyhäj. rann.; Pyhäj. S-rann. olev. niityillä us. kohti. Vaikon-ojan rann. Hannuksen kohdalla pensaik. ojan kummallakin rann. niukanl.; Lampoperän alap. erään myllyn raunioilla joit. yks. Tätä kasvia olen tavannut ainoast. P:koskella eikä

se Pyhäj. laaksossa näytä olev. harvinainenkaan, vaan tavat. siellä täällä.

Batrachium peltatum p. Pyhäj. monessa kohti rann., mutta etenkin virtav. paik. ja koskissa, paik. aivan valkeana. Samoin Piipsanj., Koira-, Matka-, Vaikon- ja Oulaistenojan suupuol.

Ranunculus lingua r. Vaikonoj. suusta Pöykkylään asti liejupohj. paik. Savalojassa Merijärven puol. ei kaukana Oulaisten rajasta (K. Martikainen).

R. flammula r. Oulaistenoj. läh. Isojärveä joit. yks.; Riihikankaan korvessa puron varr.; Isojärven E-puol. mets.; Järvikankaan ympärillä ja Kammelan läh. ojissa ja tienvier. Tätä lajia olen löytänyt ainoast. Isojärven ymp. yksin. yksil. — *f. gracilis* st. fq. Maantienojissa, metsäteiden varr., kost. niit., jokien ja järvien hiekka- ja kivikkorann.

R. reptans fq. Matalilla jokien, järvien ja lampien rann., matalassa vedessäkin, etenkin savipohj.

R. auricomus fqq. Tuor. niit., kedoilla, pientar., jopa pihoiill. joks. runs.

R. acer fqq. Melkein kaikenl. kovan maan kasvupaik., näkee myös vanh. tervahaut. ympär. ja lehtimets.

R. repens fqq. Etenkin kosteahkoilla viljelysmailla, ojissa, niit., rann., pihoiissa ja myös korvissa.

Fumaria officinalis r. Rikkaruoh. puutarh. ja perunapell. *Kirkonk.* pappilan puutarh. 1918 2 yksil.; Niemelän perunapell. 1918; er. puutarh. Törmäperällä 1918 runs.; er. pell. pappilan ja Kurran väl. Pyhäj. N-rann. 1918.

Barbarea vulgaris r. Muutam. yks. Lastumäen naurismaassa Törmäperällä 1919. Opett. Elin Pekurin herbar., otettu v. 1910 kaurapell.

B. stricta p. Suopell., ojissa ja heinäpell. Merkitty seur. paik.: *Kirkonk.* Salonsaar.; Kurrassa viljapell.; n. $\frac{1}{2}$ km. pappilasta E:ään Pyhäj. S-puol. heinäpell. ja ojassa; Törmäperällä vilja- ja heinäpell.; Heilalan karjamaj. läh. suopell. joks. runs. *P:koskella* Pyhäj. N- ja S-puol. pell.; Vaikonoj. varr. Hanuksen alap. heinäpell. runs.; samoin Pohjosen yläp. heinäpell. joks. runs. Pirnesoj. varr. Rajalan alap.

Turritis glabra rr. Piipsanj. törm. Aution sahalla yli 10 yks. 1918.

Cardamine pratensis st. r. Rann., matal. vedessä. Piipsanj. Peränkosken yläp. ja Turulan tal. läh. olev. kosk. Oulaistenoj. rautat. ala- ja yläp. muutam. kohti. Pyhäj. Irvan alap.; Kurrassa matal. vedessä Nivankoskessa; maantiesillan ja kirkon väl. N-rann. Pirnesoj. rann. 2 km Soinin tal. yläp. (Backman).

Nasturtium palustre fq. Kost. paik., rann., ojissa, matal. lätäk.

Erysimum cheiranthoides fqq. Rikkaruoh. viljelysm., piholla j. n. e. (Papuheinä.)

Conringia orientalis rr. Muutam. yks. as. lastauslait. l. 1920.

Sisymbrium sinapistrum rr. As. lastauslait. l. ja muuall. as. alueell. us. yksil. kes. 1920.

Brassica campestris st. fq. Pelloilla, varsink. kevätkylvöj. jouk. Erik. runs. näin sitä kes. 1918 Lampoperällä m. m. ruispell.

Sinapis arvensis r. Isojärven tal. turnipsim. 1918 1 yks. Kes. 1920 muutam. yks. as. lastauslait. l.

S. alba rr. Muutam. yks. 1920 asemalla pellon laidassa.

Camelina linicola **foetida* rr. Kirkonk. F. Niemelän pel-lavapell. 1919 1 yks.

Lepidium ruderales rr. Kes. 1920 as. muutam. yks.

Thlaspi arvense fqq. Pelloissa ja pihoj. seutuv.

Capsella bursa pastoris fqq. Viljelysm., piholla ja teiden vars. Tavall. ovat muunnokset: *integrifolia*, *sinuata* ja *pinnatifida*.

Subularia aquatica r. Hiekan ja liejun sekais. Vähäjärv. E-rann. paik. joks. runs.; samoin Likalanjärv. Likalan tal. rann. matal. ved.

Raphanus raphanistrum p. (st. fq?). Tavat. silloin tällöin pelloilla. Merkitty M:nivasta ja kirkonk. useamm. pell. Runs. kes. 1918 kaup. Niemelän ruispell.

Drosera rotundifolia fq. Nevoilla, rämeillä ja nevaniit., useimm. pienimuotoisena.

Dr. longifolia fq. Aukeilla nevoilla, etenkin palj. mudalla, sekä mutaisilla purojen ja järvien rann. Tekemieni muistiinpanojen mukaan ovat molemmat lajit suunnill. yhtä yleiset. Harvoin tavat. komeita suuria muotoja (Kallioneva).

Sedum acre r. Pyhäj. pohj. rantakall. P:kosken Alakylässä Poutisen yläp. joks. runs.; Kilpuan as. ratapenk. W-laidalla olev. pienellä kivellä muutam. kukattom. yksil. kes. 1920. (Elttaruoho.)

Parnassia palustris r. Vaikonoj. N-puol. kost. niityn laidassa mets. reunassa toista km. rautat. S-puol.; saman ojan S-puol. toista km. rautat. E-puol. läh. rataa kost. notkelm. n. 30 m.² alalla joks. runs.

Ribes alpinum r. Pyhäjoen S-rann. Yliniemen talon läh. pienessä lehdontapaisessa 2 pientä vaivaista pens.; Pyhäj. N-rann. P:koskella n. 50 m. entisen Korkeakosken kaupan (vanha kauppa) alap. matal. kallion S-juurella 2 pientä pens., joista tois. oli väh. kukkia. Laitumella käypä karja tai niittomiehen viikate ovat pens. typistäneet. Myyrinsalon saarella Pyhäjoessa P:koskella 2 pientä pens. Kansa kulettaa pens. kotiinsakin koristepensaiksi.

R. nigrum p. Rantaniit., suon lait. ja kost. mets. eri os. pitäjää; pitäjän S-osassa Kytökorven puolella sekä NW-os. on silti laajoja alueita, joissa ei tiedetä tämän kasvin kasvavan. Kasvaa Pyhäj. varr. monessa kohti, esim. Salonsaarella kirkonk.; Hirsikosken alap.; P:koskella Vanhan Laulumaan kohdalla us. pens.; Hyvärin tal. l. Rauniokank. laidalla us. pens.; Poutisen tal. takalistolla. Vaikonojan varr. Hannuksen läh. joit. pens.; Isojärven takalist.; Riihikankaan korvessa M:nivassa.; Pirnesojan varr. muutamia pens.; Matkojan keskijuoks. varr. Pekkalan alap. ja ylempänä; Piipsanj. varr. Isonkankaan niityllä ja muualla us. pens.; P:järvenk. sydänmaalla (Kiimala); Lep'ojan niityllä; Savalojan varr. läh. Merijärven rajaa. Ollut entisaikaan yleisempi, mutta niittyjen perkaamisesta ja pensaiden kotipuutarhoihin viemisestä on se monin paikoin hävinnyt.

R. rubrum p. Edellistä harvinaisempi. Pyhäj. rantaniittyj. lait. Lähdekankaan ja Halmeen väl.; Irvan läh.; Salon-

saarella kirkonk.; Hyvärin l. Rauniokankaan laidalla; Vaikon ja Laulumaan tal. l.; Vaikonsaarella *P.koskella*; Tirilänsaarella *M:nivassa*; Vaikonoj. varr. Hannuksen läh.; *Pirnesoj.* varr. Tirilän niit. ja alempanakin; *Matkaoj.* varr. Pekkalan aláp.; *P:järvellä* Isonkankaan ja Kiimalan puol.; Yrityksen ja Ahonperän väl. 1 pens. er. niit. lait.; Karahkassa muutamia pens. Tätäkin pens. tuotu kotipuutarhoihin.

Ulmaria pentapetala fq. Tuor. lehdoissa, puro- ja jokivarvilla, rantapensaik., perkkiöniit. ja rantaniit.

Rubus idaeus st. fq. Talojen ja peltojen läh. ja tienvier., etenkin kivikoissa, mon. kohti Pyhäj. rannalla ja saarilla, metsässä kivikoilla ja kallioilla harvinaisempi. Piipsjärven rann. Someron talosta Mattilaan asti on se joks. yl., sillä maa on täällä korkeampaa; alavamm. paik. on sitä vähän paikassaan.

R. arcticus fqq. Kost. mets., kost. niityillä ja ojissa, suopell. ja kytömailla, etenkin pientar. ja tuor. perkkiöillä. Kukkii hyv. yl., mutta harvoina vuosina on hedelmiä runs. — Josk. on näkynyt muotoja, joiden terälehd. ovat olleet liuskottuja: *f. schizopetala* sekä sellaisia, joilla on hyv. runs. teräl.: *fl. pl.* Joskus olen nähnyt liusk. verholehd. varust. kukkia.

R. saxatilis fq. Kivikoissa, kuivissa lehtom. mets., etenkin rantaniittyjen metsälaitteilla, suurempien kaivettujen ojien kuiv. rint., joskus seka- ja kuusimets. (L i n t u k k a.)

R. chamaemorus fqq. Mäntyrämeillä, nevoilla ja korvissa.

R. arcticus × *saxatilis* r. Kaivosojan varr. Isonvan yláp. muutam. yks. kuivalla ojan reunalla. Isohaudan E-puol. Vaikonpäähän vievän tien S-puol. tuor. harvassa mets., jossa oli kaadettu paljon puita; joit. yks. Hanhela—Vaikonpää (Backman). Kansan kertoman muk. kasvaisi tätä kasvia uusilla perkkiömailla. Retkeilyjen alkuaikoina jäi kasvin yleisyys erikoisesti tarkkaamatta.

Geum rivale st. fq. Niityillä, pellonojissa ja pientar., tienvier., aitojen vierust., korvissa harvinaisempi. (H e v o s k u k k a.)

Fragaria vesca p. Kivisillä mäillä, kuiv. jokirint., kallioilla. Tavataan mon. paik., mutta melkein kaikkialla hyv. niukasti. Likalanjärven rann. Hautaniemen torpan l. matal. kalliolla ja sen ymp. sekä Rauniokankaalla P:koskella niin runs., että voidaan marjoja saada toisin. muutam. litroja. *Kirkonk.* joks. harvin. Kasarminmäellä väh., Hemmilän rann., kaupp. Ojajärven, Tervosen ja Epäilyksen tal. läh.; Kylmälän puol. paikka paikoin; Nuhan l. erään kallion juur. maant. N- ja ojan W-puol. *P:järvellä* joks. tavall. samoilla alueilla kuin *Rubus idaeus*, mutta kaikkialla niuk. *P:koskella* Hannuksen pihalla; Vanh. Laulumaan kallioiden joenpuoleis. rint. us. yksil.; Rauniokankaalla ja sen ympärist. joks. runs.; Vaikonsaarella Vaikonoj. suussa; Kortteen tal. l. *Vaikonoj. varr.* Raudaskoskella, Pohjosen l., Vaikonpään läh. vanh. tervahaudalla. *M:nivassa* Pajukankaan pellonaid. takana; Annosessa jokitörmällä sahan vastapäisellä rann. Rautat. penker. näkee paikatellen jonkun yks. Ison Viitasen rannan läh. olev. kallioilla niuk.

Comarum palustre fqq. Kost. ja märillä niit., korvissa, nevoilla, metsälampien soistuneilla rann. ja ojissa.

Potentilla anserina rr. *Kirkonk.* Ylitaloon vievän kujan apteekin puoleis. laidalla apteekin ulkokuoneiden kohdalla n. 1 m.² alalla runs., melk. yhtenäis. mattona.

P. norvegica st. r. *Kirkonk.* maantien varr. Koskisen kohd. 2 yks.; Isonevalla rautat. W-puol. tienvier. ja suopeltojen laidoilla muutam. yks. *P:koskella* Vanhan Laulumaan läh. ja sen W-puol. olev. kallioilla harv. yks.; Poutisen heinäpell. muutam. yks. *P:järvellä* järven E-puol. olev. suuren suoviemärin varr. us. yks.

P. tormentilla r. Isonevalla tien varr. 1 yks. (V. Anttila 1917). Rautat. penker. Pieskonnevan vahtituvasta n. 1 km. S:ään 1 yks. (V. Törmälä 1912). *M:nivank.* Pietilän suopell. Salonsaarella. *Kirkonk.* Törmäperällä Pyhäj. S-puol. metsänlaiteella joitak. yksil. läh. rautat.

Alchemilla pastoralis rr. P:kosken kylätien varr.

A. subcrenata p. *Kirkonk.* kirkkokujan varr. joit. yks.; Väinölän pih.; asemalla niuk.; Pyhäjoelle viev. maant. varr.;

pappilan pellonojassa. *M:nivassa* (täällä tämä laji ja yleensä tämä suku paljon yleisempi kuin muualla Oulaisissa) Pyhäjoen ahteella ja pellonpient. monin paik. runs.

A. acutangula st. r. *M:nivassa* monin paikoin; *P:koskella* Poutisen läh. 1 yks. Havainnot puutteell.

A. filicaulis st. r. *M:nivassa* siellä täällä; Pyhäjoen maantien varr. kirkonk.; kirkkokujan varr. 2 yksil. Hav. puutteell.

Rosa cinnamomea st. fq. Purojen vars., Pyhäj. ahteella, metsämäillä. Paik. erikoisen runs. (Pirnesoja).

R. acicularis rr. Mäkelän torpan yläp. *Nuhanojan* varr. muutamia pens., joista toiset kasvoivat aivan vesirajassa, *R. cinnamomean* jouk. Metsä on alempana ojan varr. monin paik. tuoretta kangasmetsää, mutta ruusupensaiden kasvu-paikalla näyttää muuttuvan kuivaluontoisemmaksi tavalliseksi sekametsäksi. Luultav. Vaikonoj. E-rann. n. 1 km. Raudaskoskelta ylösp. kuusimetsässä ruusupens. joukossa myös joku *R. acicularis*. Sattuman kautta jäivät havainnot jonkun verran puutteellisiksi, mutta olen melk. varma lajin esiintymisestä täälläkin.

Prunus padus p. Etup. jokiahteilla, lehdoissa, tuoreissa sekamets. ja purojen vars. Vaikonoj. ja Oulaistenoj. varr. paik. runs., muiden ojien vars. ehkä harvinaisempi. Pyhäj. ahteella etenkin *P:koskella* joen kummallakin rann. Metsissä harvinaisempi (Riihikangas). Vaikonpään ympäristöllä puronvarsia lukuunottamatta tuomi laajalla alalla hyv. harv. Istut. taloj. ymp.

Sorbus aucuparia fq. Sekamets., lehdoissa, rann., viljelysten ymp. mäillä ja pientar. Istut. taloj. ymp.

Medicago lupulina rr. Rautat. penker. Pieskonmäellä (V. Törmälä, 1913).

Trifolium repens fqq. Pihoilla, teiden vars., jokiahteilla, rantaniit., pellonpient.

Tr. pratense fq. Niityillä, kedoilla, pellonpient., tienvier., harvem. sekamets. aukeilla paik.

Tr. spadicum st. r. — p. Jokiahteilla, kuiv. niityillä, mäenrinteillä. Pyhäjoen ahteilla joks. tavall. sekä jokilaaks. kauempanakin joesta pellon lait.; samoin Pyhäjokeen laske-

vien purojenkin vars.; Pirnesoj. varr., Rajalan torp. ja maant. väl., ei ole merkintää tästä kasvista. (Rajalan yläp. en ole retkeillyt.) *P:järvellä* Kirkkalan mäkirinteellä ja järven entisellä itäisellä rantarint. niukanl.; Ahonperän ja Yrityksen väl. kedoilla; Pyhäjoelle viev. maant. varr. kedoilla; Ruokohaudalla Haapaveden rajalla Vaikonon varr.

Lathyrus paluster p. Kost. rantaniit., etenkin pensainkoissa ja purojen rann. Pyhäj. rann. kaikkialla; Oulaistenon varr. vähän rautat. E-puol.; Vaikonon varr. runsille sopiv. kasvupaik. aina Pökkylään asti; Piipsanjoen varr.; Piipsjärven rann.; Pirnesojan, Koira- ja Matkaojan rantaniityillä.

L. pratensis fq. Niit., pellonpient., kedoilla, aidanvierust., lehtimets.

L. vernus p. Lehdoissa ja tuoreissa havumets. Aution alap. pienessä lehdossa Piipsanj. W-puol. joit. yksil.; Pyhäj. S-rann. Yliniemen läh. lehtomaisessa pensaikossa; Oulaistenon suusta S:ään lehtimets. laidassa; tuor. havumets. Raudaskosken N-puol.; Nuhanon varr. lehtom. mets. n. 1 km. Nuhasta ylösp.; Pirnesojan varr. Rajalan ja maantien puoliväl. paikkeilla niitynlaiteella; Matkaojan varr. Pekkan alap. rantalehdossa; Isojärven E-pään N-puol. havumets.; Järvikorvessa siellä täällä lukuisia kukkivia yks.; Riihikankaan korvessa runs.; Hirvisalossa mäntymetsää kasvavan soramäen laidalla; Vaikonpään l. (Backman). Muualla paitsi Riihikank. korv. ja Järvikorv. vain muutamia yksil. paikassaan.

Vicia sativa rr. Asem. lastauslaitur. puol. muutam. yks.

V. sepium p. Niit., rann. pensastoissa, lehti- ja sekamets. Vähä- ja Isojärven rann. sekä Pyhäj. ja siihen laskev. purojen laaks.

V. cracca fq. Kuiv. niityillä, jokiahteilla pensastoissa, lehdoissa, pellonpient., heinäpell., ratapenker.

V. silvatica r. Metsäisellä mäntyjä kasvavalla mäenrint. Nivankoskesta n. $\frac{1}{2}$ km. S:ään, useammassa kohti sam. seudulla; Riihikankaan korv. runs.; Hirvisalossa mäntyjä kasvavalla kuivalla murtosorarint. harv. yksil.

V. hirsuta rr. Kirkonk. maantien N-puol. Ison Anttilan ruispellossa jokun. yks. 1917; Aution sahalla 1918 1 yks.

Geranium silvaticum fq. Metsäniit., lehd., sekamets., pellonpient.

Oxalis acetosella st. fq. Rehev. kuusi-, seka- ja lehtimets., purovars., vanh. raunioilla mets., tavall. niuk., ainoast. pienillä alueilla (Nuhanoja) runs.

Callitriche verna fq. Seisovissa vesissä, maantienojissa, jokien ja järvien matal. rann.; tavat. suo-ojissakin. C.-lajit ovat Oulaisissa yl., melkein pä hyvin yl., mutta aina ei ole tullut tarkastetuksi tämäkö tai seuraava laji on kulloinkin kysymyksessä. Molempien lajien yleisyys on siis jonkun verran epävarma. — *f. minima*. Matal. rann. ja kuivuv. lätäk. tavall.

C. polymorpha fq. Jokien ja purojen matal. rann. sekä maantienojissa.

Empetrum nigrum fq. Mäntyrameillä, nevoilla, kost. mets., josk. kangasmailla.

Rhamnus frangula st. fq. Purojen ja lampien rann., nevoilla, lehdoissa, yleensä kaikkialla pitäjässä. Useimpien purojen vars., paik. hyv. runs. aina 3 m. kork. (Vaikonoja); useimp. suolampien rann. samoin (Pitkälampi, Iso ja Pieni Kalliojärvi, Isojärvi, Vähäjärvi, Pieni Ohilampi, Ahvenlampi, Koiralampi, Yrityslampi, Kyrönlampien lähettyvillä, Kalaputaanlammen rann. Oul. ja Merijärven rajalla). Monin paikoin *P.järvenk.* sydänmailla; Karahkassa; Möyrynkanakaalla; *P.koskella* Vaikonon S-puol. sydänmailla. Monilla nevoilla: (Ohineva, Kallioneva, Isonneva, Koiraneva, Ojastenneva). Viime aikoina rämeitä viljelysmaiksi raivattaessa on toisinaan hävinnyt (Jouhtenneva). Mäkelän torp. alap. Nuhanoj. varrelta hävinnyt samasta syystä.

Elatine hydropiper rr. Pyhäjoessa liejukkopohjalla pappilan rann. matal. vedessä pienellä alalla joks. runs. Luultavasti muuallakin samassa joessa, vaikka jäänyt huomaamatta.

E. triandra r. Pappilan rann. edellisen kanssa yhd.; Oulaistenojan suupuol. niukanl. Molemmat lajit mahdoll. yleisemmät.

Viola palustris fqq. Kost. niit., ojissa, jokitörmillä, rann.

V. epipsila p. Rann., purojen vars., tuor. perkkiöniityillä.

Pyhäj. rann. mon. kohti (pappil. ranta, Kurra, Hirsikoski, P:koski). Vaikononjan rantaniit. ja rann.; Ritalammin rann.; Kaijannevan laidalla kost. mets.; Piipsanj. rann. Aution alap.; Matkaonjan varr. Korpelan läh. niityllä; Oulaistenonjan varr. Kangaspään läh. ja onjan suopuol.; Koiraojan alajuoks. varr.; Nuhanonjan varr.; Hanhelan ja Hirvinevan kruun. puist. mon. paik. (Backman).

V. canina v. montana fq. Mets., niit., pellonpient., joki-törmillä.

V. Riviniana p. Tuoreissa, varj. lehtomais. mets., josk. kuiv. sekamets. kivisellä mäenrint., kuten esim. Isonnevan N-puol.; Ylivieskan maant. E-puol. harv. yksil.; Oulaistenonjan varr. us. kohti, Isojärven alap. olev. lehdossa joks. runs.; Vaikononjan rantaniittyjen lait. mon. kohti; Hirvisalossa suon laitteella; Riihikankaan korvessa; Isohaudalla joitak. yksil.; Vaikonpään l. ja Torvinevalla (Backman).

V. arvensis fqq. Pelloissa ja puutarh. yl. rikkaruoho.

Hypericum quadrangulum r. Tavattu *Kirkonk.* Kurrassa Pyhäj. N-rann. pajupensaikoissa Nivankosken kohdalla; Pyhäj. N-rann. n. $\frac{1}{2}$ km. parantolan rannasta ylösp. (Å. Laurin). *M:nivassa* Rantalán tal. pellonpient. Pyhäj. S-rann. Mahdollisesti yleisempi, vaikka jäänyt huomaamatta.

Daphne mezereum st. r. Lehdoissa purojen rann. Vaikononj. varr. joit. pens. Hannuksen kohdalla sekä Pohjosen läh.; Oulaistenonj. varr. Isojärven läh. muutamia pens., joista 2 kasvaa vähän kauemp. ojaista, toinen S-, toinen N-puol.; saman onjan varr. Törmäperällä Törmälän ja Lastumäen talojen kohdalla. *M:nivassa* Pirnesonjan varr. Kurjalan kohdalla 1 pieni pens.; Rajalan yläp. Haapaveden ja Oul. rajalla 1 pens. *P:järvellä* Kiimalan, Isonmaan ja Nevanperän maalla. Ollut ennen yleisempi kuin nykyään; monista paik. on sitä viety asuntojen läheisyyteen viljeltäväksi hedelmiensä vuoksi, joita osaksi myödään apteekkiin, osaksi kansa niistä itse valmistaa lääkettä tai käyttää niitä sellais. ilman enempää valmistusta.

Lythrum salicaria st. fq. — p. Rann. läh. vesirajaa, etenkin kovapohjaisilla kivikkorann.

Epilobium angustifolium fq. Kivikoissa, niittymäillä, rautatienpenker., kytömailla ja muillakin palaneilla paik.

E. palustre st. fq. Ojissa, kost. niityillä, rann., lähteiden ympärist., joskus korvissakin.

Myriophyllum alterniflorum p. Järvissä ja joissa matalassa vedessä. Pyhäj. monessa kohti, Oulaisten-, Vaikon-, Koira- ja Tuulasojassa, etenkin alajuoks. Ei merkitty Pirnes- eikä Matka-ojasta (maantien ja Pyhäjoen välinen Pirnes- ja Matka-oja käymättä); Piipsanjoessa; Likalanjärvessä; Kyrönlämmeissa.

Hippuris vulgaris fq. Joissa, puroissa, suo-ojissa, järvissä. Juoksev. vedessä etenk. alemm. lehdet pitkiä ja rentoja: *mf. fluviatilis*.

Anthriscus silvestris fq. Niittymäillä, rantatöyräillä, pellonpient., rakennust. seinust.

[*Chaerophyllum *Prescottii*. Villiytynäänä kirkonk. Väinölän pihalla; ktso L. Y. 1919, N:o 6.]

Carum carvi fq. Asunt. l., tienvier., pell. ja pellonpient.

Pimpinella saxifraga r. *P:koskella* Alakylässä Pyhäj. N-puol. pellonpient., kedoilla ja rantatörmällä joks. runs. *Kirkonk.* Tervosen l. asuinrak. ja maant. väl. joitak. yks.

[*Aegopodium podagraria* rr. Asemalla puiston pensaikeissa villiytynäänä. Tätä kasvia on Oulaisten as. luultavasti joskus viljelty, niinkuin nyk. vielä Kilpuan as.]

Cicuta virosa p. Puroissa, niiden ja järvien rannoilla, matalissa lammeissa. Likalanjärvessä hajallaan siellä täällä; Ritalammin rann.; Hirsikosken l. matalassa niittylammessa; Pyhäjoelle viev. maant. varr. suossa Luimulan läh.; Piipsanj. etenkin matal. koskipaikoissa, paik. joks. runs.; samoin Pyhäj. matal. vedessä; Vaikonoj. pitkin matkaa rann.; Oulaistenoj. alajuoks.; Pirnesoj. varr. Rajalan alap.; Koiraajan alajuoks. Matkaojan varr. ei merkitty. (Vesiputki.)

Angelica silvestris st. fq. Kosteilla niit., viidakoissa, purojen vars., lehtomaisissa mets. Paik. niityillä joks. runs.

Peucedanum palustre fq. Nevoilla, soisilla rann., kost. niit. etenkin pajupensaik.

Cornus suecica p. Tuoreissa havu- ja sekamets., kor-

vissa, soiden rann., jokitörmillä. Pyhäj. varr. monin paik., paikatell. runs.; Kylmälän puol.; Pöhlölässä; Kirkkonevalla; Ahonperällä er. suon laidassa Yritykseen menevän oikopolun varr.; Honganpuhdon l. kuusimets.; Luimulassa sekamets.; Kaijannevankorvessa; Poutisen läh. mets.; Vaikonoj. alajuoks. varr.; Oulaistenoj. varr. us. kohti; Pirnesojan varr. kuusimets. Rajalan alap.; Aution l. Piipsanjoen E-puol. kuusimets.; Tuulasojan varr. kuusikkokorvessa. Hirvinevan kruun. puist. ainak. 3 paik. (Backman). Melk. kaikkialla vain pienemm. alueilla.

Pirola uniflora p. Kuusikoissa, kosteissa sekamets. ja soiden lait. *Oulaistenk.* Kirkkonevalla; Lantastennevalla; Vähä- ja Isojärven välillä olev. nevaniittyjen lait. Oul. ojan S-puol.; Kytökorven l.; Mäkelän torpan alap. Nuhanojan varr. kuusimetsässä; Vaikonojan varr. Pökkylän l. ja Pohjosen yläp.; ratavahti Anttilan pihalla; Viitasen talon S-puol. sekamets. *P:järvellä* Loutenevalla; Piipsanjoen E-puol. tuor. kuusikossa. *P:koskella* Kaijannevankorvessa joit. yks. *M:nivassa* Pirnesojan varr. Rajalan alap. tuoreessa sekamets.; Pajukan-kaan takalistolla. Nähty muuallakin. Ei erityisen runsasluk. Ei näytä karttavan liikepaikkojakaan.

P. minor fq. Koivu- ja sekamets., niityillä, kost. pensasmailla.

P. media r. *Oulaistenk.* Uudenkankaan N-puol. koivikossa; Paratiisin S-puol. seka- ja havumets. *M:nivassa* Salonsaarella havumetsässä. Pirnesjärven NW- puolella sekamets. (Backman).

P. secunda fq. Kuusikoissa, tuoreissa seka- ja lehtimets. muodost. josk. taajoja kasvustoja.

P. rotundifolia st. fq. Lehti- ja sekamets., korvissa. Yleisyyshavainnot puutteell. Luulin ensin lajia yleisemmäksi kuin mitä se näyttää olevan. (Kaunosilkki.)

P. chlorantha rr. Kangaspään N-puol. tuoreessa havumets. 2—3 yks.

Ledum palustre fqq. Mäntyrämeillä, korvissa, kosteissa paikoin kuivemmissakin havumets. Monilla rämeillä vallitsevana kasvina.

Arctostaphylos uva ursi p. — st. r. Hiekka- ja sora-mäillä, kuiv. havumets. ja monin paik. rautatiepenker. *Kirkonk.* Vajekankaalla; Ritalammin NW-puol. kivisellä mäellä; Kylmälän puol.; Irvasta Honganpuhtoon viev. tien varr.; Pyhäj. N-puol. Hirsikosken kohdalla. *P:koskella* Rauniokankaan läh. *P:järvellä* Ahonperällä kuiv. kangasmets.; erään kivikk. mäen rint.; Yrityksen läh. hiekkaharjulla; Hietalan läh. *M:nivassa* Isojärven N- ja NE-puol. kallioilla; Kyrön l. useamm. kallioilla. Kasvaa kaikkialla vain pien. alueilla.

Andromeda calyculata fq. Soiden laidoilla, rämeisillä rann. ja korvissa; paikoin laji yksin vallitsevana.

A. polifolia fqq. Aukeilla nevoilla, rämeillä, korvissa sekä alavilla rann. ja nevaniit. (Vaikon-, Oulaistenoja).

Vaccinium myrtillus fqq. Kuusi-, lehti- ja sekamets., vähemmän yleisenä mäntymets., joskus aukeillakin mailla, kuten jokiahteilla. Kiiltomustikoita, f. *epruinosa*, olen tavannut esim. Irvanperällä ja Raudaskosken l.

V. uliginosum fqq. Kaikenlais. suomaille sekä kuivemmilläkin paik., paik. hyv. runs., muodost. taajoja kasvustoja eten. rämeillä.

V. vitis idaea fqq. Männiköissä ja muissakin, etenkin kuivanpuoleis. mets., kankailla, mäkirinteillä, jokiahteilla.

V. oxycoccus fq. Nevoilla ja rämeillä, korvissa harvinaisempi.

*V. *microcarpum* st. fq. Samanlais. paik. kuin edellinenkin, mutta ei niin yl. Yleisyyshavainnot puutteell.

Calluna vulgaris fqq. Mänty- ja koivumets., kankailla, palaneilla metsämailla, rämeillä. Esiintyy joskus äskenraivatuilla laihoilla pelloillakin. — f. *albiflora* rr. Nähty kerran Törmäperällä Ylivieskan maant. W-puol. läh. tietä 4,5 km. kirkolta.

[*Primula officinalis*. Villiyt. apteekin puutarh. kirkonk.]

Trientalis europaea fq. Seka-, lehti- ja havumets., metsä-mäillä ja niityillä.

Lysimachia vulgaris p. Kivis. rann., varj. pensaik. Pyhäj. varr., Vaikon-, Oulaisten-, Nuhan-, Koira- ja Pirnesojan rann.

L. thyrsoflora st. fq. Jokien, purojen ja järvien matal.

rann., joskus ojissa kostealla maalla, nevoillakin (Koiraneva), mutta ei missään muodosta huomattavampia kasvustoja.

Mengyanthes trifoliata fqq. — fq. Nevoilla, korvissa, mämillä niityillä, lampien ja jokien (Piipsanjoki) soistuneilla rann. muodostaen josk. tiheitä, vaikka ei erityisen laajoja kasvustoja.

Lithospermum arvense p. — st. r. Pelloilla ja puutarh. esiintyen yksittäin harvoja yksil. paikassaan. Vaillinaisten merkintöjen tähden leviäm. epävarma, mutta päättäen siitä, että ilman erikoisempaa etsimistä olen löytänyt sitä lähes 10 eri paikasta, jotka kahta löytöä lukuunottamatta, ovat Pyhäj. laaksosta, laji ainakin täällä kasvaa paikottain; pitäjän laitosissa luultav. harvinaisempi; pitäjän S-osasta ei ole yht. löytöä.

Myosotis palustris st. fq. Kosteissa paikoissa, rann., matal. juoksevässä vedessä joenpohjassa.

M. caespitosa r. Jokien ja purojen rann. Pyhäj. rann. Hemmilän kohd.; Hirsikosken läh.; Vaikonojan varr. Pökky-län l. ja ojan keskijuoksulla. Havainnot vaillin.

M. arenaria rr. *M:nivassa* ruispell. Salonsaarella Herralan tal. kohd. v. 1918 1 yks.

M. intermedia fqq. Viljelysmailla, etenkin ruispell., vanh. tervahautoilla ja raunioilla, kesantopell.

Echinosperrum lappula rr. Asemalla 1920 1 pieni yks.

Scutellaria galericulata st. fq. — p. Purojen vars. lehdoissa, rann. ja suoviljelyksillä.

Menta arvensis p. Tuoreilla niityillä, ojissa. *P:koskella* Hannuksen niityllä; Uudentalon pellon päässä; Männistön läh. jokiahteella; Matkannevan niityllä Korpelan tal. kohd.; Hyvekurussa. *Hanhiperällä* maant. W-laidalla ojanreunassa n. $\frac{1}{4}$ km. Vaikonojasta S:ään. *P:järvellä* Perikankaan tal. niityllä. *Kirkonk.* pappilan pellolla, ei kaukana puutarhasta, josta on mahdollisesti sinne karannut. Kansan kertoman mukaan on laji ollut ennen yleisempi, mutta puutarhoihin ja pihoille sitä viemällä on se monista paikoista hävinnyt. Havaintojen mukaan on se pitäjän W-osassa, P:koskella, yleisempi kuin muualla.

Nepeta glechoma r. Kirkonk. pankinjoht. A. Koskisen porttikäytävässä; hautuumaalla ja Lassilan (Törmäperällä) pihalla villiyttyneenä.

Brunella vulgaris fq. Maantienvars., niittymäillä, vanhoilla kytömailla, pellonpient. (Sininen mettiskukka.)

Galeopsis ladanum **intermedia* rr. *M:nivank.* Pietilän suopellossa v. 1912 1 yks. (E. Tuomikoski).

G. tetrahit **bifida* fqq. Pelloilla ja asuntojen lähist.

G. speciosa fq. Kasvaa kuten ed., mutta ei niin runs.

Stachys paluster rr. Asemalla v. 1920 er. pellon laid. muutam. yks.

Solanum nigrum rr. *P:koskella* Partalan mökin pihalla 2 yks. 1919. Luultav. on siemen kulkeutunut tupakan siemenien matkassa. (Ktso A. A. Parvela 1919.)

Veronica verna r. *P:koskella* Vanhan Laulumaan l. kalliolla pienellä alueella runs. Yliopp. K. Martikainen sanoo nähneensä jollakin kalliolla tarkemmin muistamatta missä. Kasviin olen erikoisesti kiinnittänyt huomiota, mutta siitä huolimatta en ole onnistunut sitä löytämään muualta.

V. arvensis rr. Opett. V. Törmälän herbariossa; ilmoitettu otetuksi Törmälän pellostä 1913.

V. serpyllifolia fq. Kosteilla metsäteillä, maantienvier., niityillä, pellonpient., ojissa.

V. longifolia p. Ranta- ja metsäniityillä sekä niittymäillä. Pyhäj. laaks. ja siihen laskevien purojen vars. siellä täällä.

V. chamaedrys st. r. Asem. läh. heinäpell. pienellä alueella runs.; Oulaistenoj. varr. rautat. alueella pienellä alalla; maantien varr. n. $\frac{1}{2}$ km. osuuskaupasta W:een muutam. yksil. 1917; Ratapenker. W-laidalla n. 1,5 km. Kilpuan as. S:ään pieni laikku; Törmälän pellossa Törmäperällä 1912 (V. Törmälä); Ruosteperkkiön niityllä kirkonk. 1914 (H. Höglund). Kasvaa laikuittain.

V. officinalis st. fq. Metsämailla, havumets. polkujen varr., nurminiityillä, pellonpient., vanhojen tervahautojen ympärist.

V. scutellata st. fq. Liejuisilla jokien ja järvien rann., lätköissä, ojissa sekä muissakin kost. paik.

Scrophularia nodosa r. Isojärvestä n. $\frac{1}{2}$ km. alasp. Oulaisten varr. lehdossa 2 kohti joit. yks. Isohaudalla leppäpensaiden jouk. ja juurella 3 kohti muutam. kauniita yks.

Euphrasia brevipila st. fq. — fq. Jokiahteilla ja purojen rantaniityillä. (Linnunlippi.)

E. tenuis r. Hannuksen alap. Vaikonoj. rantaniityllä; P:koskella Pyhäj. N-rann. kost. niityllä Hirsikosken alap. Tästä, samoin kuin muistakin E-lajeista havainnot vaillin.

E. curta st. fq. Rantaniityillä, kedoilla, pellonpient. ja tienvier. (Linnunlippi.)

Rhinanthus major fq. Niityillä ja pellonpient.

Rh. minor fqq. Kuiv. kedoilla, niittymäillä, heinäpell.

Melampyrum pratense fqq. Sekamets., lehdoissa, niityillä, mäillä, muodostaen josk. tiheitä kasvustoja. (Luvanaheinä, Koiransuikku.)

M. silvaticum fq. Metsäniityillä, seka- ja lehtimets.

Pedicularis palustris st. fq. Kost. ja märillä niityillä, rannoilla yksin, yksil. niukanl.

P. sceptrum p. Suoniityillä, kost. lehdoissa, rann. *Kirkonk.* Koiranevalla; Kirkkonevalla; Salonsaarella; Likalanperällä; Raudaskosken N-puol. *P:koskella* Vaikonon varr.; Vääränkoskensaaressa Pyhäjoessa. *P:järvellä* Piurukkanevalla; Kauniskankaan puolella; Kiimalan ja Murren väl. suolla; Matkaojan varr. Pirnes- ja Oulaisten vars.; Isojärven ympärist. ja Likalammen rann.; Vaikonpään ja Pökkylän väl. Esiintyy yksitellen.

Utricularia minor rr. Kaivosojassa maant. ja rautat. väl. Ison evalla muutam. yks. Eräässä edellämainitun ojan syrjähaarassa (V. Anttila 1918).

U. intermedia st. fq. — p. Ojissa, puroissa, järvissä ja märillä nevoilla. Ruokonevalla; Kaijannevalla; Hirvisalossa; Kallionevalla; Ison evalla, ojissa; Poutisen suopeltojen ojissa; Äijönnevilla; Pitkälammessa; Mikonlammessa; Pienessä Viitasessa; Isojärven; Kyrönlammeissa; Pohjalammessa; Oulaisten ja sen varr. nevanityillä Vähäjärven alap. ja yläp.;

Vaikonoj. yläjuoks.; Tuulasoj.; Tuomistonoj. kirkonk.; Piip-sanjoen varr. märällä niityllä Isonkankaan kohd.

Plantago major fq. Asutuilla paik.: piholla, teiden vars., pellonpient.; josk. metsäteilläkin. (P a p u h e i n ä.)

Galium **Vaillantii* st. fq. — p. Pell. etenk. perunamailla, ja puutarh. Lihavamm. pell. yleisempi kuin laihoissa.

G. boreale fq. — st. fq. Niit., lehtimets., kivikoissa, pel-lonpient.

G. trifidum st. r. Järvien ja lampien rann., ojissa, kos-teilla paik. Lähdekorvessa kost. metsänlaid.; asem. rata-penker. vieressä ojassa lautatapulien kohd.; Likalanjärven rann.; Yrityslammen rann.; Isojärven NW-päässä joks. runs.; Vähäjärven rann.; Matkaojan varr. Pienuutensa tähden mah-dollisesti osittain jäänyt huomaamatta.

G. palustre fqq. Varjois. rann., ojissa, märillä niityillä.

G. uliginosum fqq. Kosteilla paik., ojissa, kytömailla ja joskus kuivemmillakin niityillä.

G. verum r. Pieskonnevalla Räsyn heinäpell. mäkirint. muutam. yks. 1918 (V. Anttila); ratavahti Anttilan heinä-pell. (suopelto) joit. yks. 1920 (J. Anttila).

Viburnum opulus st. r. Lehdoissa ojien rannoilla. *Ou-laistenoj.* varr. läh. Isojärveä 2 pens. Kangaspään luota saman ojan varr. viety pens. Kangaspään pihaan. *Vaikon-ojan varr.:* Yliojanniityn alapäässä (n. 1 km. Raudaskosken yläp.) 1 pensas; Putkosen ja Hietalan niityillä samoin; Poh-josen ja rautatien puolivälissä ojan N-rann. kymmenkunta pens., joista korkeimmat ovat 2,5 m. korkuisia. *Nuhanojan varr.* 2 pientä pens. heti Mäkelän torp. yläp. aivan vesiraj. Kansan kertoman muk. kasvanut aikoinaan Isohaudankin l., mutta on kaikki pensaas sieltä viety asuntojen seinustoille. Kansa kutsuu tätä kuusamoksi ja kuusainpen-saaksi.

Linnaea borealis fq. Havu- ja sekamets. sekä metsämäillä, us. varjoisilla paik. runs.

Valeriana officinalis st. fq. Järvien, jokien ja purojen rantaniityillä. (K e s ä n i h a n a.)

[*Campanula rapunculoides*. Villiityneenä pappilan puu-

tarh. ja jokitörmällä puutarh. kohd. Ei ole viljelty ainakaan 20 vuoteen pappil., mutta luultavasti kyllä varemml.]

C. patula r. Rautatien varr. ja heinäpell. satunn. *Kirkonk.* Miettälän heinäp. 1919; opett. Oksan heinäp. 1917 3—4 yks.; rautat. penker. vähän Vaikonoj. N-puol. 1920; asem. lähettyvillä sen N- ja S- puol. rautat. penker. ja vier. Kaikkialla se on esiintynyt yksitt., harvoja yks. paikassaan; asema-alueella kuit. runsaammin kuin muualla.

C. rotundifolia fq. Niityillä, niittymäillä, teiden vars., jokiaht., kedoilla, pellonpient., tavall. runs.; paik. vain pienemm. alueilla.

Lobelia dortmannia r. Likalanjärvessä Likalan talon kohd. matal. vedessä hiekkapohjalla us. yksil.; samoin Vähäjärven hiekkaisella N-rann. niukanl. Muissa järvissä en ole tavannut, vaikka olenkin muistanut erikoisesti sitä tarkata. Pirnesjärvessä (Backman).

Lappa tomentosa p. Tienvier. asutuilla paik. ja rakennust. seinust. *Kirkonk.* asem. ja sen ympärist.; maant. varr. mon. kohti ja useiden asunt. piham., joissa sitä paik. pidet. koristuskasvina suuren ja komean ulkomuotonsa tähden. *P.järvellä* ja *P.koskella* myös us. talojen pihalla ja maant. varr., vaikka ei niin yl. kuin kirkonk. Hyvin monen sydänmaan tal. seinust. olen sen nähnyt (Intiön vahtitupa, Kytökorpi, Pohjonen, Raudaskoski, Hanhiperä, Ahonperä, Yritys, Kiimala). Koetetaanpa sitä sydänmaillakin paik. hävittää, paik. taas suositaan. (Tervaleppä!)

Cirsium heterophyllum fq. Jokivarsiniityillä, pellonpient., heinäpell.

C. lanceolatum st. r. — p. Maanteiden vars., kylissä, harvoja yksil. paikass., us. aivan yksitell. *P.koskella* olen nähnyt kylätienvien varr.

C. palustre st. fq. Kosteilla niityillä, suopelloilla ja pient. tavall. yksit.; joskus kytömaillakin.

C. arvense st. fq. Pelloissa pahana rikkaruoh., joskus hyv. runs.

Carduus crispus st. r. — p. Asutuilla paik., josk. pelloissa rikkaruoh. huomattavan runs. Ei ole tullut pelloista

aina erikoisesti tarkatuksi. Kirkonk. maantien varr. ja puutarhoissa (mylly, Oksa, Koskinen, kaupp. Niemelä) sekä hautuumaalla muodostaa siinä osassa, mihin on talvella vedetty täytettä, tiheän kasvuston (1920). Syrjäkyllissä etup. viljapell.

Centaurea cyanus fq. Vilja-, etenkin ruispell.

Petasites frigidus p. Kost. niityillä, ojissa, korvissa; etenk. kukattomia lehtikimppuja tapaa siellä täällä, kukallisenä sensijaan huomattavasti harvinaisempi. *Kirkonk.* Salonsaarella; Kurrassa niitynoissa; Irvan l. kuusimetsässä. *P:koskella* Poutisen yläp. Pyhäj. N-rann. kostean niityn laidassa; Kaijannevan korvessa kukall. yksil.; Pyhäj. S-puol. us. kohti niittyjen ojissa. *Vaikonojan varr.* Pökkylän ja Vaikonpään välillä; kosteissa kuusikoissa monessa kohti saman ojan varr.; Hanhiperällä n. $\frac{1}{2}$ km. Vaikonojan N-puol. ja n. 25 m. Ylivieskan maantien W-puol. kost. metsän laidassa joitakin kukall. yksil. *Kaivosojan varr.* Isonen yläp. *Koiraojan* keskijuoks. varr. pellonoissa. *Matkaojan varr.* muutam. kohtia Viiankorven ja Perikankaan l. Matkaojan E-puol. Us. paik. Hirvinev. kruun. puist.; Hanhelan kruun. puist. paikoittain (Backman).

Tussilago farfarus rr. V. Törmälän herbar. v:lta 1913. Satunn.

Solidago virgaurea fq. Niityillä, jokiahteilla, mäenrinneillä, kaikenl. kuivissa mets.

Erigeron acer p. Yksitellen jokiahteilla, niittymäillä, tienvier. ja kallioilla. *Kirkonk.* on useita löytöjä, mutta pitäjän laitaosista vain harvoja. Pappilan kujan varr. ja heinäpell. pientar. 3—4 yksil.; myllyn l.; Pyhäj. N-rann. Penttilän kohd.; Kurrassa 1,5 km. pappilasta W:een Pyhäj. N-rann. 1 yks.; as. N-puol. ratapenker.; Koiraojan keskijuoks. 1 yks. *P:järvellä* Kangaspyrrön l. *P:koskella* Pyhäj. N-rann. Männistön kohd. *Pitäjän S-osassa* Härön l. kallioilla 3 pientä yks.

[*Bellis perennis*. Villiytyn. kirkonk. Väinölän pihalla ja hautuumaalla.]

Senecio vulgaris st. r. Viljelysmailla ja puutarh. Pitäjän keskuksessa yleisempi kuin laitaosissa, jossa sitä harvoin näkee. Asem. joks. runs.; meijerin pihalla; pappilan puutarh.;

Pyhäj. rann. kirkonk.; Isonevalla er. kaurapell.; Jouhtennevalla kaurap.; *P:järvellä* Kinnilän l. maantien varr.; Heilalan karjamajan l. naurismaassa n. 10 km. kirkolta Yliviesk. päin.

Gnaphalium uliginosum fq. — st. fq. Ojissa, rann., savisilla kosteilla paik. Muoto *v. pilulare* kost. metsäteillä tavall.

Gn. silvaticum p. Rantaniit., pellonpient., suoviemärien vars. Pyhäjoen laaksossa yleisempi kuin pitäjän laitaos.

Antennaria dioeca fqq. Kuiv. jokiahteilla ja niityillä, metsämäillä, kankailla, kuiv. seka- ja mäntymets.

Tanacetum vulgare p. Jokiahteilla, kedoilla, asuntojen raunioilla. Pyhäj. laaksossa joks. tavall., samoin Oulaisten-
ojan suupuol., Pirnesojan varr. harvinaisempi. Ahonperällä; Hanhiperällä; Yrityksessä; *P:järvellä* muutamien talojen pih-
oilla. Myös viljell.

[*Artemisia absinthium* rr. Villiityneenä Törmäperällä Korven tal. pihalla ja pellonpient.]

A. vulgaris r. Asemalla us. nuoria yksil. Rautat. varr. Törmäperällä 2 pehettä (1920). Villiityn. rakennusten seinustalla. (Maruna.)

A. campestris rr. Rautatiepenker. n. 50 m. Kaivosojan N-puol. yksi pehe, joka on siinä kasvanut jo us. vuosia (1920).

Achillea ptarmica r. Asem. lastauslait. l. joku yks. 1920. Ratavahti Anttilan naurismaassa 1917 (V. Anttila); Pekurin kaurapell. 1910 (Elin Pekuri).

A. millefolium fqq. Kuivilla kedoilla, mäillä, pellonpient., tienvier.

Anthemis tinctoria rr. Rautatiepenker. Kaistanmäen kohd. joit. yks. 1918 (V. Anttila). *P:järvellä* Päätalon heinäpell. 1920 runs. (N. Räsänen).

Matricaria discoidea fq. Pihamailla, asutuilla paik., teiden vars. Asemalla ja kirkonk. kertoman muk. ollut tavall. n. 25 vuotta (1918). Likalan tal. pihalle istutettu n. 15 v. sitten ja Vaikonpään pihalle 3 v. sitten (1918). Hyvän ja voimakkaan tuoksunsa tähden on kansa ruvennut sitä suosimaan. Useissa sydänmaan tal. esiintyy kasvi vielä niin harva-

lukuisena, että sitä saa hakemalla hakea tai puuttuu se vielä kokonaan. Kasvia en ole tavannut seur. sydänmaan talojen ja torppien pihoilta: Isojärvi, Kauniskangas, muutamat pihamaat Ahonperällä (1918), Rajala (Pirnesojan varr.), Viiankorpi, Perikangas, Korpela (1919). (N a p p i h e i n ä.)

M. inodora fq. Viljelysmailla, etenkin ruispell., pihoilla. Muutamina vuosina erikoisen runs., toisina paljon niuk.

Chrysanthemum leucanthemum fq. Pellonpient., kuivilla niityillä ja mäillä.

Hypochaeris maculata rr. Aution sahalla Piipsanjoen törmällä 1 yks. 1918. (Ktso lähemm. A. A. Parvela 1919.)

Leontodon autumnalis fqq. Niit., kedoilla, pih., pellonpient.

Taraxacum officinale fqq. Pellonpient., kedoilla, niityillä j. n. e. (Keltainen harakankukka.)

Sonchus arvensis r. Kirkonk. Penttilän kohd. olev. ruispell. Pyhäj. rann. — *v. laevipes* st. r. Viljelysmailla. Kirkonk. asem., kansak., Keson, Huotarín pelloissa hyv. runs.; Väinölän ja pappilan puutarh. joitak. yksil.; Kilpuan as. puutarh. Edelläm. pelloissa kiusallinen rikkaruoho, jota on koetettu niistä hävittää, mutta toistaiseksi (1920) onnistumatta.

S. asper rr. Pappilan puutarh. 1919 1 yks.

Crepis tectorum fq. Kuiv. pientar., pell., jokiaht., mäillä ja kedoilla.

Cr. paludosa p. Jokien ja purojen vars., niityillä ja lehtomaisilla paik. Pyhäj. ja siihen laskev. purojen vars. ja Riihikankaan korvessa er. pienen puron varr. Se esiintyy paikoin yksitt. kasvavana, paikoin runsaslukuisempana.

Hieracium. — Kun tämän monimuotoisen suvun lajeja tunnen ainoastaan nimeksi, on niiden kerääminen tullut kokonaan laimiinlyödyksi; osaksi on tähän ollut syynä myöskin se, että parhaimpina keltanonkeruuajana olen usein ollut poissa paikkakunnalta. Seuraavassa mainitsen ainoastaan ne lajit, joiden varmasti tiedän kasvavan Oulaisissa:

H. pilosella. Kuivilla mäillä ja pientar., avonaisilla paik. kuivissa mets.

H. pseudo-Blyttii. Autiossa tien varr. us. yksil.; Manti-

lan nevaniityllä ja muillakin niityillä Pyhäjoen S-puol.; Vierimaan ja Yrityksen väl.; Vaikonoj. varr.

H. detonsum. Pellonpient. ja niityillä.

H. pilipes. Kuivilla niityillä ja pientar.

H. umbellatum. Jokiahteilla, hietarann., pientar. ja niityillä.

Seuraavassa luettelen muutamia kasveja, joita Oulaisissa mahdoll. kasvaa, mutta joita toistaiseksi en ole onnistunut sieltä löytämään.

<i>Pteris</i>	<i>Salix nigricans</i>	<i>Epilobium montanum</i>
<i>Equisetum hiemale</i>	<i>Arenaria serpyllif.</i>	<i>Heracleum sibircium</i>
<i>Isoëtes echinosp.</i>	<i>Spergula vernalis</i>	<i>Gentiana campestris</i>
<i>Milium</i>	<i>Scleranthus</i>	<i>Utricularia vulgaris</i>
<i>Carex digitata</i>	<i>Actaea</i>	<i>Galium mollugo</i>
„ <i>panicea</i>	<i>Ranunc. sceler.</i>	<i>Knautia</i>
„ <i>elongata</i>	<i>Arabis *suecica</i>	<i>Bidens tripartitus</i>
<i>Juncus supinus</i>	<i>Trifolium medium</i>	

IV. Luettelo Oulaisten pitäjän viljelyskasveista.

Seuraavassa luetellaan aakkosjärjestyksessä mahdollisimman täydellisesti Oulaisten viljelyskasvit: vilja-, rehu-, juuri-, vaatetus- ja vihanneskasvit, koristuskasvit j. n. e. Samalla kun mainitsen viljelyskasvien yleisyyden sekä vilja-, vaatetus- ja heinäkasvien viime vuosien satomäärät Maataloushallituksen julkaisujen mukaan, ilmoitan myöskin viljalajien laadun, mikäli sen pitäjän maanviljelysaloja tuntevilta maanviljelijöiltä olen saanut tietää. Koristuskasveihin nähden ei luettelo ole varsin täydellinen. Niistä olen tässä maininnut ainoastaan ne lajit, jotka tätä luetteloa laatiessani (kes. 1920) olen tavannut tai joita Oulaisissa varmasti tiedän ennen viljellyn. Lukuisia, etenkin säätyläiskodeissa ja puutarhoissa viljeltyjä lajeja on jäänyt mainitsematta siitä syystä, että monet, varsinkin ulkokoristuskasvit, ovat lyhytaikaisia,

joten yhden kesän aikana tehdyt havainnot eivät anna aivan täydellistä kuvaa pitäjän koristuskasveista.

Oulaisista olen merkinnyt 227 viljelyskasvia, joista 10 on minulle tuntemattomia huonekoristuskasveja. Koko luvusta on koristekasveja 175, näistä 71 huonekasveja. Säätyläisistä viljelevät koristekasveja kaikki eli 100 %, talollisista 75 % ja mökkiläisistä ja torpanasukkaista 66 %. Tarkempia tietoja näistä seikoista sisältää kirjoitukseni „Hieman tilastoa koristekasvien viljelemisestä Oulaisten pitäjässä“ (L. Y. 1921, n:o 1).

Abies sibirica. (Ulkomaan kuusi.) Aseman puistikossa 5 yks., joista suurimmat 7—8 m. kork.; hyväkasv. Perikkaalla n. 8 v. vanha, $\frac{3}{4}$ m. kork.; lampaat syövät oksia, siten hidastuttaen sen kasvua.

Acer platanoides. Joissakin kirkonk. puutarh. pieni yks. (0,5—1,5 m. kork.). Ei viihdy hyvin, sillä talvella latva tavall. kuolee.

Achillea ptarmica fl. pl. (Tuhatkauno.) Joissakin kirkonk. puutarh. etup. kansan viljelemänä. Villiityneenä puutarh., nurmikolla ja hautuum.

Achimenes sp. (Mustanmerenruusu, merimiehenystävä, torpantyttö.) Rahvaan kodeissa joks. tav., säätyl.-kodeissa harvinaisempi.

Aconitum spp. (Arkinlintu.) Vanha koristekasvi, jota viljelev. sekä säätyl. että rahvas, etenk. kirkonk.

Acroclinium roseum. (Ijäsyyenkukka.) Säätyläis- ja rahvaan puutarh. harvin.

Aegopodium podagraria. Kilpuan as. puistik. kukkapenkissä vilj. Ktso siv. 56.

Allium schoenoprasum. Säätyl. puutarh. maustekasv. Villiytyy helposti. Ktso siv. 38.

Allium cepa. (Lööki.) Viljell. yl. sekä rahv. että säätyl. puutarh. Melkein joka talossa on jonkinl. sipuliviljelys. Jotkut viljel. sipulia myytäväksi asti. Sipulikärpäsen (Hylemyia antiqua) toukka on viime vuosina tehnyt tuhoa sipuliviljelyksissä.

Alopecurus pratensis. Varemmin viljelty yleisemmin, mutta nykyisin hyvin vähän. (Siv. 29.)

Althaea rosea. Tavattu ainoastaan Viitakankaan mökin (Pienen Viitasen N-puol.) ikkunan alla muutam. yks.

Amarantus sp. N. 10 v. sitten asem. kukkapenk.

Amaryllis sp. Harvin. säätyl. kodeissa; tavattu rahvaankin asunn.

Amelanchier sp. Aseman puistik. us. hyväkasv., 2—3 m. kork. pens. Sieltä niitä viety muutamiin kirkonk. puutarh.

Anethum graveolens. Melkein yksist. säätyl. keittiökasvitarh.

Antirrhinum majus. Säätyl. puutarh. silloin tällöin.

Aquilegia vulgaris. Tavall. säätyl. puutarh., joskus rahvaan-kin kukkapenk. Usein villiytyn. puutarh. nurmik.

Aralia (Fatsia) japonica. Näkee kirkonk. huonekasv. säätyl.-ja kauppiaskodeissa, joskus taloissakin. Ei nytkään tavall., mutta ennen ollut vielä harvinaisempi, yksist. säätyl. viljelemä. Viljelty jo 40—50 v. sitt. Suurimmat tapaamani yks. olivat n. 3 m. kork.

Araucaria excelsa. Muutamissa säätyläis- ja kauppiaskodeissa.

Artemisia abrotanum. (S a k s a n k a t a j a.) Joissakin kirkonk. puutarh. joku pehe.

A. absinthium. Hautuum. us. pehkeitä. Ktso siv. 65.

A. vulgaris. Etenkin entisaikaan viljelty (nyt villiytyn.) pittäjän laitaosissa (Ahonperä, Pjärvi) lääketarkotuksiin eläimille ja koristuskasv. Ktso siv. 65.

Asparagus Sprengeri. Säätyl.- ja kauppiaskodeissa ei harvin., mutta tavat. harvin. taloissa ja mökeissäkin.

Asparagus sp. (hienolehtinen). (U n e l m a, t u i j a, t y i j a.) Joks. tavall. säätyl. kodeissa, taloissa ja työläisasunn. etenk. Oulaistenk.

Aspidistra elatior. (V o s i k k a, l o i m a, j o k a t a l o n j u s s i.) Taloissa ja mökeissä kirkonk. siellä täällä, syrjäkyllissä harvin., samoin säätyl.

Asplenium sp.? Yhdessä säätyl. kodissa kirkonk. (Tri Bostrom).

Aucuba japonica. (A k u u p a.) Joks. harvin. säätyl. kodeissa, taloissa vielä harvinaisempi. Vanha koristuskasvi, tavattu Oulaisissa ainakin jo 40 v. sitten, jolloin eräs Helsingistä muuttanut perhe toi sen mukanaan.

Avena sativa. Kauraa alettu Oul. viljelem. n. 60—65 v. sitten. Silloin sitä viljelt. ainoast. joissakin paik. ja hyv. vähän. V. 1864 esim. Ahon tal. Pjärvellä saatiin kauraa 12 sidonta (tupusta). Vielä 50 v. sitten vilj. sitä harv. taloissa. Myöhemmin sen vilj. lamaantui, kunnes taas n. 30 v. sitt. ruv. enemmän viljel. Viime vuos. on sen vilj. enentynyt ja kasvatet. sitä nyt aivan yl. Kaurasato suurempi kuin puolet ruissadosta. Etup. viljell. n. k. mustaa kauraa, paikkakunnan omaa, vanhaa kantaa. Kanadan kaura, jota tuotiin n. 25 v. sitten, on kokonaan hävinnyt. Viime vuosina ovat talolliset ruvenneet viljelemään jalostettuja laatuja, osaksi hyv. menestyks. Ilolan kauraa on kasvatettu n. 15 v.; joillakin on kaura suureksi osaksi tätä laatua, mutta koska se hyvin helposti varisee, ei sekään ole erikoisen mieluinen laatu. N. 6—7

v. sitt. alettiin viljelem. Kultasadekauraa, jota kuitenkin viljell. joks. väh. V. 1905 kylv. kauraa 273 hl. (sato 1,288 hl.); v. 1910 709 hl. (1,513 hl.); v. 1915 1,195 hl. (3,804 hl.); v. 1918 848 hl. (3,373 hl.).

Begonia spp. B.-lajeja viljellään huonekasveina useita. Eräs niistä, silkkiruusu, on taloissa ja mökeissä joks. tavall., säätyl. harvinaisempi; kyyneletä viljell. kuten edell., mutta harvemmin; annansilmä on harvin. kaik. paik.; hopea-asteria kasvatet. etup. vain taloissa; toisia lajeja, joilla on nimenä maksafiikus, maksa, enkelinsiipi, rakkaus y. m., kasvatetaan varsinkin säätyl.- ja kauppiaskodeissa, mutta myös monissa taloissa ja mökeissä.

Bellis perennis. Josk. säätyl. puutarh., harvemmin rahv. kukkapenk. Villiytyn. Ktso siv. 64.

Beta vulgaris. Kirkonk. yleisempi kuin syrjäkylissä, missä sitä viljell. vain harv. taloissa.

B. vulgaris v. rapa. Kotisiirapin keittämistä varten 2—3 viime kesänä muutamissa paikoissa viljelty; menest. joks. hyv.

Betula odorata ja *verrucosa.* Istut. paikoin asunt. ympär. ja tien vars.

Brassica campestris f. rapa. Sekä ihmisten että eläinten ravinnoksi useimmissa tal. Viljelykseen käytet. etup. kytömaita. Joidenkin talojen naurissato 40—50 hl. Naurissato v. 1905 825 hl.; v. 1910 nauriita y. m. juurikasveja 325 hl.; v. 1915 nauriita ja muita juurikasv. 3,043 hl.; v. 1918 1,392 hl.

Br. napus f. napobrassica. Syrjäkylissä vain harv. paik., kirkonk. jonkun verran yleisempi. Kaalikärpäsen (*Phorbia brassicae*) toukka tekee tuhoa lanttuviljelyksissä.

Br. oleracea f. capitata. Viljell. etup. säätyl. puutarh. Viime vuosina ruvettu enemm. viljel., mutta nykyään vielä harvoissa tal. Kaalikärpäsen ja -perhosen toukat vaikeuttavat sen kasvatusta.

Br. o. f. botrytis. Harvin. säätyl. puutarh.

Br. o. f. gongylodes. Kut. ed.

Calathea (Maranta) sp. (Martta.) Siellä täällä taloissa ja mökeissä, ei nähty säätyläisillä.

Calendula officinalis. (Ringellumma.) Jo kauan sitten viljelty säätyl. puutarh., myös rahv. kukkapenk. joks. us. Toiseksi yleisin ulkona vilj. koristekasvi.

Callistephus chinensis. (Astoria.) Säätyl. puutarh. joks. tavall.

Campanula media. (Huntu, morsiushuntu.) Kaikenl. kodeissa us. tavattu.

[*C. rapunculoides.* Entisaik. viljelty, nyt villiytyn. Siv. 62.]

C. sp. N. k. sekakukkien siementen joukossa kylvetty; etup. rahv. kukkapenk. ja harvin.

Cannabis sativa. Muutam. vuosikymmen. sitt. kasvatettu enemmän kuin vuosikymmen sitten. Sotavuosina viljelys elpyi niin, että sitä viljelt. useimmissa tal. Hamppusato v. 1905 575 kg.; v. 1910 kehruukasvisato (suurin osa hampputa) 200 kg.; v. 1915 2,200 kg.; v. 1918 1,300 kg. Joskus säätyl. puutarh. hampputa kukkapenk. koristekasv.

Capsicum annuum. (Pippuri.) Lääketarkotusta vart. vilj. kansa tätä syrjäkylissä paik. joks. tavall.

Caragana arborescens. Kirkonk. us. puutarh.; suurimmat n. 4 m. kork.

Celosia sp. (Kukonhelppä.) Nähty ainoast. 2 mökissä (Viitakankaalla ja Kilpuan as. läh. eräässä mök.).

Centaurea sp. Harvin. sekakukkapenk.

Chaerophyllum Prescottii. Kts. siv. 56.

Chrysanthemum spp. Eri lajeja säätyl. puutarh. harvin.

Cichorium intybus. Kahvin lisäkkeeksi viljell. harvoissa säätyl.- ja talollispuutarh.

Citrus aurantium. Lehtikasvina näkee harv. säätyl. ja rahv. viljelemänä.

Clarkia sp. Harvin. sekakukkien jouk. rahvaan kukkapenk.

Cochlearia armoracia. Harvin. säätyl. puutarh.

Convolvulus sp. (Elämänlanka.) Etup. rahvaan vilj. tavattu 9 kodissa.

Cornus sp. Aseman puistik. ja joissakin kirkonk. puutarh.

Crataegus sp. (*coccinea*?). Asemalla 7—8 m. kork. yks. sekä muutamissa puutarh. kirkonk.

Crocus vernus ja *luteus*. Säätyl. kodeissa harvin.; merkkipäiviksi kaupungista (Oulusta) tilattuja.

Cucumis sativus. Harv. puutarh. kirkonk. Viljell. etup. laivoissa.

C. melo. Poikkeustap. viljelty laivoissa; menest. huon.

Cucurbita pepo. Harvin. säätyl. puutarh.; koristekasv.

Curculigo sp. Harvin. säätyl.

Dactylis glomerata. Etelästä ostettujen heinänsiem. joukossa tullut (opett. Oksan heinäpell. v. 1916).

Dahlia sp. Harvin. säätyl. puutarh.

Daphne mezereum. Kansa viljelee lääketark. vart. silloin tällöin (kts. siv. 55).

Daucus carota. Kaikissa säätyl. puutarh., mutta ainoast. harvoissa tal.; kirkonk. yleisempi kuin syrjäkyl.

Delphinium elatum. (Tuunhattu.) Muutamissa puutarh. nykyisin villiäytyn. Kansa viljelee sitä. Hautuum.

Dianthus barbatus. Säätyl. puutarh. harvin.

Dracaena sp. (Palmu.) Muutamissa rahv. ja säätyl. kodeissa.

Echinocactus sp. Säätyl. kodeissa silloin tällöin, rahv. vilj. harvoin.

Echinopsis sp. Samoin.

Elaeagnus argenteus. Hautuum. pieni pens.

Epiphyllum sp. (Joulukuun kaktus.) Joks. tavall. säätyl. kodeissa, us. taloissa, mökeissä harvin.

Eschscholtzia californica. (Hymy.) Säätyl. puutarh. silloin tällöin.

Ficus elastica. Melkein kaikissa säätyl. kodeissa, usein rahvaankin vilj. Pidetty koristuskasv. jo useita vuosikymm. Suurimmat yks. n. 3 m. kork.

Fragaria. Hyötymansikoita viljell. kaikissa säätyl. puutarh.; talokkaat ja mökkiläisetkin vilj. jonkun verran mansikoita.

Fuchsia spp. Melkein kaikissa säätyl. kodeissa, joks. tavall. kansan koristuskasvi; viljelty jo us. vuosikymm.

Geranium sp. Eräässä talossa kirkonk. ruukkukasv. pieni yks., joka oli saatu eräältä Länsi-Suomesta paikkakunnalle muutaneelta.

Gilia sp. Säätyl. puutarh. harvin.

Gloxinia sp. Säätyl. kodeissa silloin tällöin.

Gypsophila elegans. Satunn. rahvaan kukkapenk.

Hedera Helix. (Myyrkröönä, elämänlanka.) Vanha, jo useita vuosikymm. viljelty koristekasvi; nykyään harvin. talonpoikaiskodeissa, ennen ollut yleisempi.

Helianthus annuus. (Auringonkukka.) Rahvas viljelee enemmän kuin säätyl.

Heliotropium peruvianum. Hyvin harvin. säätyl. kodeissa.

Hepatica triloba. Ktso L. Y. 1919, n:o 6.

Hesperis matronalis. Hautumaalla.

Hibiscus rosa sinensis. (Kiina anruusu, marraskuunruusu.) Säätyl. kodeissa harvin., kansa viljelee yleisemmin.

Hordeum vulgare. Viljell. etup. 4-tahkoista ohraa, n. k. Lapsinsiemenlaatua, joka on levinnyt yli koko pitäjän. V. 1905 kylv. ohraa 1,923 hl., (sato 9,177 hl.); v. 1910 1,976 hl. (8,348 hl.); v. 1915 1,931 hl. (9,426 hl.); v. 1918 2,700 hl. (11,410 hl.). Eniten viljelty viljalaji; sitä saadaan n. 3 kertaa niin paljon kuin kauraa ja n. 2 kertaa niin paljon kuin ruista. — Jonkun verran viljell. ohraa yhdessä kauran kanssa n. k. sekaviljana. V. 1910 kylv. sekaviljaa 18 hl. (sato 26 hl.); v. 1915 18 hl. (44 hl.); v. 1918 16 hl. (63 hl.).

Humulus lupulus. Vähässä määrin viljell. useissa tal. Koristekasv. säätyl. puutarh.

Hyacinthus orientalis. Säätyl. kodeissa ei ainoast. merkkipäivinä vaan muulloinkin ruukkukasv. Harvoin ulkokasvina puutarh.

Hydrangea hortensis. (Hoortessi.) Ei erikoisen harvin. rahv. eikä säätyl. kodeissa.

Iberis sp. Säätyl. puutarh. satunn.

Impatiens balsamina. (Ahkeraliisa, palsami.) Tätä ja mahdoll. muitakin I.-lajeja viljell. nykyään ja on viljelty jo vuosikymm. hyvin yl. sekä rahv. että säätyl. kodeissa. Eniten viljelty koristekasvi.

Iris germanica. Harvin. säätyl. puutarh.

I. pseudacorus. Ktso siv. 38.

I. sp.? (Lilja, linja.) Ruukkukasvina rahv. viljelemänä ei kovin harvin. Ei tavattu säätyl. kodeissa.

Lactuca sativa. Säätyl. puutarh.

Lappa tomentosa. Ktso siv. 63.

Larix sibirica. Metsävahti H. Hanhela kylvi ensimmäiset puut asuntonsa läh. v. 1892, nyt ne ovat n. 6 m. kork. Täältä ne ovat levinneet jo muuallekin (keuhkotautiparantola, Kilpuan as., hautuunmaa).

Lathyrus odoratus. Silloin tällöin rahv. ja säätyl. puutarh.

Laurus nobilis? (Laakeri.) Ei nähty säätyl. kodeissa, mutta kansa vilj. sitä sekä erästä kapeampilehtistä, osaksi myrttiä muistuttavaa n. k. *laakerimyrttiä*, jonka tieteell. nimi on minulle tuntematon.

Lavatera spp. Säätyl. puutarh. silloin tällöin.

Lilium sp. Ruukkukasvina satunn. säätyl. kodeissa.

L. bulbiferum. (Keisarinruunu.) Muutamissa säätyl. puutarh.; kansa vilj. tätä kaunista kasvia harv.

Linaria sp. Sekakukkien joukossa harvin.

Linum grandiflorum. Näkee josk. rahv. ja säätyl. puutarh.; josk. villiytyn. puutarh. nurmik.

L. usitatissimum. Muutamia vuosikymm. sitt. ei kasvatettu pellavaa ensink.; vasta n. 20—25 v. sitten sen viljelys alkoi. Sota-aika on edistänyt sen vilj. V. 1905 oli pellavasato 12 kg. (Myöhemmistä satomääristä ktso Cannabis siv. 71.)

Lobelia erinus. Säätyl. puutarh. harvin.

Lonicera tatarica ja *coerulea.* Näitä ja mahdoll. muitakin lajeja hautuun., asem. puistik. ja joissak. kirkonk. puutarh.

Lupinus sp. Satunn. puutarh. sekakukk. joukossa.

Lychnis sp. Harvin. säätyl. puutarh.

Malope trifida. (Immenruusu.) Säätyl. puutarh. silloin tällöin sekä hautuun.; josk. näkee rahv. kukkapenk.

Malva spp. Joskus säätyl. puutarh.

Matthiola annua. Säätyl. puutarh.

Medicago sativa. Viljelty Kauniskankaan talon puutarh. toivossa saada siitä rehukasvi. (Siemeniä saatu Amerikasta.)

Menta arvensis. (Myntti.) Joks. tavall. (kansan suosima hyvän tuoksunsa tähden) asunt. seinust. niityltä tuotuna. Tunnen tapauksen, jolloin tätä on niityltä istut. pellolle ja tienyier.

M. spp. Ruukkukasv. rahv. kodissa.

Myosotis silvatica. Kirkonk. muutamissa puutarh.

Myrtus communis. Useimm. säätyl. kodeissa, ei harvin. talloissa eikä mökeissäkään. Viljelty us. vuosikymm.

Narcissus pseudonarcissus ja *poeticus.* Etup. merkkipäiv. säätyl. kodeissa ruukkukasv. Puutarhakasv. harvin.

Nemophila insignis. Tätä ja muitakin lajeja näkee josk. säätyl. puutarh. ja harvin. rahv. kukkapenk.

Nepeta glechoma. Nähty viljelt. karjamajalla pitäjän S-osassa. Ktso siv. 60.

Nephrolepis sp. Harvin. säätyl. kodeissa kirkonk.

Nerium oleander. Muutamissa säätyl. kodeissa kirkonk., harvin. rahv. kod.

Nicotiana alata ja *tabacum.* Säätyl, puutarh. harvin.

N. rustica. Ktso siv. 16. Paikoin viljell. palturia niin paljon, että sitä on myöty satojen markkojen edestä.

Nigella damascaena. Joskus säätyl. puutarh.

Omphalodes verna ja *linifolia.* Joskus säätyl. ja kansan kukkapenk.

Onoclea struthiopteris. (Kuolemankoura.) Pappilan puutarh. 1 pieni yks., tuotu metsästä v. 1918; näyttää menest.

Oxalis sp. (Nukkumatti.) Harvin. kirkonk. muutamissa kodeissa.

*Paeonia officinalis *festiva.* Säätyl. puutarh. kirkonk. harvin.

Palmae spp. Sulkapalmu (*Kentia?*) yhdessä kauppiaskodissa kirkonk. ja viuhkapalmu eräässä säätyl. kodissa; molemmat palmut vielä aivan nuoria ja pieniä.

Papaver somniferum. (Valmu.) Yleisin ulkona viljellyistä koristekasveista. Etenkin kansan suosima; säätyl. puutarh. harvinaisempi.

P. rhoeas ja *alpinum (?)*. Molemp. lajeja näkee sekä rahv. että säätyl. puutarh., mutta ei niin yl. kuin edell.

P. orientale. Säätyl. puutarh. harvin. — Mahdoll. muitakin lajeja viljell.

Pastinaca sativa. Säätyl. puutarh. harvin., satunn. talollist. kasvitarh.

Pelargonium spp. (Pelakuuni.) Useita eri muotoja viljell. Kaikissa säätyl. kodeissa ja joks. yl. myös rahv. koristuskasvi. Vilj. useita vuosikymm. *Murattilehtinen pelargonium* ampelikasvina yhdessä säätyl. kodissa.

Petroselinum sativum. Säätyl. puutarh., satunn. talollisten kasvitarih.

Petunia sp. Ei tavall. rahv. eikä säätyl. kodissa.

Phaseolus multiflorus. (Kahvi.) Kansan ruukkukasv. silloin tällöin viljelemä.

Phleum pratense. Ktso siv. 16. Kylvöheinäsato, johon sisältyy se pieni apilamääräkin, mikä Oulaisissa viljellään, oli v. 1905 14,500 kg.; 1910 5,067 desitonnia; v. 1915 10,375 dt.; v. 1918 11,022 dt.

Picea excelsa. Istutett. kirkonk. puutarh. ja aseman puistossa.

Pinus cembra. Väinölän pihalla kirkonk. muutam. yksil., n. 4—5 m. kork.

Pirus malus. Kirkonk. Tervosella puutarh. n. 6-vuotias ja Törmäperällä Lassilan puutarh. 2 samanikäistä yksil.

P. aucuparia. Istutett. kirkonk. ja syrjäkylissäkin asunt. läh.

Pisum sativum. Viljell. etup. säätyl. puutarh., mutta us. näkee kansankin tätä kasvattavan.

P. arvense. Puutarh., mutta viljell. paikotell. peltosaroissa; menest. us. joks. hyv.

Polemonium coeruleum. Säätyl. puutarh.

Populus sp. Kirkonk. joissakin puutarh. joit. yks., korkeimmat n. 4—5 m. kork.

P. tremula. Paikoin istut. asunt. ympärille.

Potentilla fruticosa. Asem. ja kahdessa puutarh. pieniä pens.

Primula auricula. Säätyl. puutarh. kirkonk. joks. harv.

Pr. officinalis. Ktso siv. 58.

Prunus padus. Josk. asunt. läh. istut.

Pyrethrum spp. Säätyl. puutarh. harvin.

Raphanus sativus f. radicola. Säätyl. puutarh., muualla vain sattumalta.

Reseda odorata. Silloin tällöin säätyl. puutarh., rahv. viljelee harv.

Rheum rhaponticum. Säätyl. puutarh. tavall.; viime vuos. on rahvaskin ruvennut sitä viljelem. Näkeepä joskus kaukaisen sydänmaankin torpan seinust. raparperi-pehkeen kasvam.

Rhispalis sp. Tavattu kahdessa säätyl. kodissa.

Ribes grossularia. Kirkonk. muutamissa säätyl. puutarh. Marjasato yleensä niukka. Näyttää siltä, että kasvi ei täällä enää menesty erikoisen hyv., paitsi joissakin hyvin edull. kasvupaik.

R. alpinum. Aseman puutarh. ja P:koskella Männistön puutarh., minne se on tuotu Pyhäj. laaksosta Merijärven puolelta.

R. rubrum ja *nigrum*. Säätyl. puutarh. molemmat lajit joks. yl., mutta kansa viljelee vielä niitä verrattain väh., tuoden viljejä pens. asunt. läh.

Ricinus sp. Viljelty josk. asem.

Rosa cinnamomea. (Hevosenmarjapensas, orjanruoska.) Metsistä tuodaan joskus pensaita asuntojen ympär. hoidettavaksi.

R. pimpinellifolia. Muutamissa kirkonk. puutarh. — Ruukkukasv. viljell. monia eri ruusulaj. ja muotoja sekä rahv. että säätyl. kodeissa. Tehtyjen havaint. muk. ovat huoneruusu neljänneksi yleisimmät kaikista koristekasveista. Niitä on viljelty jo us. vuosikymm.

Rubus idaeus. Muutamissa säätyl. puutarh. viljell. jalostett. muot. Harvin. tapauksissa viljell. viljejä laj. Kiertokoulun opett. neiti E. Kirkkalan villien vaaraimien viljelys on niin suurta, että vaarainsato hyv. vuosina on lähes 100 litr.

Salix fragilis. Muutamissa kirkonk. puutarh. ja hautuum.

S. pentandra. Paikoin istutett. asunt. l.

Salvia sp. Harv. säätyl. puutarh.

Sambucus racemosa. Harvoissa kirkonk. puutarh. Korkeimmat yks. n. 4 m. kork.

Saponaria officinalis. Säätyl. puutarh. harvin.

Saxifraga sarmetosa. (Aaronin parta.) Säätyl. kodeissa joks. harv. Muitakin S.-laj. viljell.

Schizanthus sp. Sekakukk. jouk. rahv. kukkapenk.

Secale cereale. Viljell. etup. syysruista, kevätruista hyvin vähän. V. 1905 kylv. 604 hl. (sato 3,361 hl.); v. 1910 626 hl. (3,402 hl.); v. 1915 540 hl. (4,092 hl.); v. 1918 612 hl. (5,566 hl.).

Sedum sp. (Jääpuu, saviheinä.) Harvin. säätyl. kodeissa, vähän yleisempi rahv. asunn.

Silene sp. Sekakukk. jouk. josk.

Solanum tuberosum. Oulaisissa viljell. vaaleanpunaista, nopeasti kehittyvää n. k. amerikkalaista ja vaaleankeltaista laatua. V. 1905 kylv. 2,149 hl. (sato 11,690 hl.); v. 1910 2,565 hl. (8,319 hl.); v. 1915 2,017 hl. (10,103 hl.); v. 1918 2,645 hl. (11,698 hl.).

S. lycopersicum. Harvat säätyl. viljel. vähän, kasvattamalla niitä ensin lavoissa tai sisällä ruukuissa ja vasta myöhemmin muuttavat ne ulos sopivaan paikk. Lämpiminä kesinä ennättävät kypsyä.

S. sp. (Amerikan- l. Saksanpihlaja.) Kansa vilj. tätä ruukkukasv. Mahdoll. eri S.-laji on n. k. *mustamarja*, jota kansa myös vilj. ruukkukasv.

Sorbaria sorbifolia. Muutam. kirkonk. puutarh., hautuum.

Sorbus fennica. Oul. asem. puistik. 1 n. 4 m. kork. yks.

Spinacia oleracea. Harv. säätyl. puutarh.

Spiraea salicifolia. Muutam. kirkonk. puutarh. ja hautuum.

Sp. chamaedryfolia. Samoink. edell., sitäp. asem.

Symphoricarpus racemosa. Asem. puistik.

Syringa vulgaris. Useimm. säätyl. puutarh. ja kirkonk. joidenkin pikku asunt. pihoissa.

S. Josikaea. Kilpuan ja Oul. asem. puistik. Hyv. harvin. säätyl. puutarh. (Vuorinen).

Tagetes sp. (Samettiruusu.) Ruukkukasv. us. taloissa ja mökeissä.

Tanacetum vulgare. (Rehvain.) Harv. näkee kansan tätäkin kukkapenk. tai asunt. seinust. viljel.

Taxus sp. Ruukkukasv. kirkonk. insin. A. Koskisen kodissa viljelty jo n. 40 v. Saatu er. Helsingistä Oulaisiin muuttaneelta perheeltä.

Tilia vulgaris. Kirkonk. kansak. puutarh. 2 yks. n. 6 m. kork., rinnan kork. 43 cm. ymp. mitat.; kolmas vähän pienempi. Puut istut. n. 25 v. sitten.

Tradescantia sp. (Juoru, ämmänjuoru, vittekröönä.) Säätyl. kodeissa hyv. harvin., joks. harv. taloissa ja mökeissä.

Trifolium pratense. Viljell. vähän. Ktso siv. 16. Talven alla kuuluu apilas useimmista pelloista tavall. suureksi osaksi häviävän.

Tr. hybridum. Viljell. hyv. vähän, vain nimeksi.

Triticum vulgare. Ktso siv. 16. Syysvehnä kevätvehnää harvinaisempi.

Tropaeolum spp. Säätyl. kodeissa, harvoin taloissa ja työläiskodeissa.

Tulipa sp. Säätyl. kodeissa ruukkukasv. etup. merkkipäivinä, puutarh. hyv. harvin.

Ulmus montana. Asem. puistik. 4 n. 7—8 m. kork. yks.

Viburnum opulus. (Kuusain.) Joskus kuljett. kansa metsästä asunt. luo; pappilan ja asem. puist.

Vicia faba. Viljell. hyv. vähän harv. paikoissa; etup. muualta (etelästä) muuttaneet harjoittavat sen viljel.

Viola sp. Säätyl. puutarh. joks. tavall., kansa viljel. harvoin.

Zea mays. Keskuskasv. kukkapenk. säätyl. puutarh. hyv. harv.

Zinnia sp. Säätyl. puutarh. harvin.

Paitsi edellämainittuja koristuskasveja, olen tavannut vielä useita muitakin minulle tuntemattomia lajeja, joista mainitsen niiden kansanomaiset nimet siinä toivossa, että ne joskus selvenevät: *santu* l. *rakkaus*, *palava rakkaus* (joku Labiatae-heimon

kasvi), puolalan- l. puolukan myrtti (muistuttaa hyvin suuresti puolukkaa), piikkisika, leijonankieli, poppeliruusu, espanjanpaju (laakerimainen, kirjavalehtinen), hopeakuusi, onnenpuu ja polttarainen l. nesla (Labiatae-heimon kasvi).

